

České slovo

Demonstrace za svobodu a proti okupaci

Od dialogu k jednání

Demonstrace, uspořádaná v Praze na Václavském náměstí 21. srpna 1989, v 21. výročí den Sověty nařízené a vedené okupace Československa, nebyla rozsahem obrovská. Účastníků bylo samozřejmě několikrát víc než uvedla policie čs. rozhlasu, který hlásil, že „provokace, zorganizované nepřátelskými centry ze zahraničí, se zúčastnilo 1500 osob“. Význam demonstrace však nebyl v počtu účastníků, ale v tom, že se vůbec konala. Že se našlo dost statečných, kteří se nedali odradit. Manifestaci totiž předcházela třítydenní bezpříkladná zastrašovací kampaň sdělovacích prostředků, protkávaná hrozebnými projevy komunistických předáků a provázená represáliemi mnohých čelných osobností občanských iniciativ. Byla to zastrašovací kampaň tak zlověstná, že některé nezávislé iniciativy začaly od účasti na demonstraci odrazovat.

Příznačným rysem manifestace byl průměrný věk jejích účastníků. Byli to převážně mladí lidé, kteří se na okupaci ani nemohou pamatovat nebo se narodili až po okupaci. Politicky je hodna pozornosti skutečnost, že tentokrát přišli ve větším počtu demonstrovat dělníci než studenti. Konečně to byla demonstrace historická tím, že se k ní poprvé kromě čs. občanů připojily a proti okupaci demonstrovaly početné delegace mládeže z Maďarska, z Polska a z Itálie. Zahraniční účast byla výmluvná: dotvrzovala, že se maďarská mládež plně staví za usnesení maďarských komunistů, kteří jednomyslně okupaci Československa odsoudili, a za prohlášení ministerského předsedy Miklóse Nemetha, který účast Maďarska na okupaci odsoudil jménem maďarské vlády. Rovněž dotvr-

Ukázka dialogu z Václavského náměstí v Praze dne 21. srpna 1989

Foto: dpalepa

zovala, že mládež polské Solidarity plně podporuje usnesení obou komor sejmů ve Varšavě, který okupaci odsoudil, a to i hlasy některých komunistů. Po této stránce byla

účast na pražské demonstraci symbolická: synové přišli prosit za odpuštění hříchu, který — z donucení — spáchali před 21 lety jejich otcové. Delegaci mladých Italů tvořili čle-

nové radikální strany. Nebyli v Praze poprvé, neboť radikální strana projevuje o stav lidských práv v Československu soustavný zájem.

Dokončení na str. 4

Československo mezi Sověty a Amerikou

Jásot západní veřejnosti nad zhroucením komunismu byl předčasný. Je nepochybné, že Sovětský svaz i ostatní komunistické režimy jsou v hluboké krizi, ale mohou z ní vyjít i posíleny, pokud oběti možné nové komunistické expanse neučiní zatím přiměřená protipatření.

Protipatření předpokládají rozbor daných okolností. Tato úvaha je rozbohem pravděpodobných možností ve střední Evropě se zvláštním zřetelem na Československo.

Budoucnost Československa bude výslednicí vzájemného působení tří činitelů: změn v Sovětském svazu, zahraniční politiky Spojených států a vývoje v Československu.

Příčina změn, které v Sovětském svazu prosazuje vedení komunistické strany pod hesly „perestrojka“ a „glasnost“, je známa: sovětské hospodářství nedovede ani s podporou Západu vyrobit materiální základnu, potřebnou pro pokračování života společnosti a pro udržení sovětského imperia, které vyžaduje stále rostoucí zbrojení.

Komunistický systém je často považován za neměnný monolit, ale ve skutečnosti reformy, které tam dnes probíhají, jsou jen poslední v řadě přeměn, které dovolily komunismu přežít od roku 1917 do dneška. Ústředním principem komunistické společnosti je tzv. vedoucí úloha komunistické strany, ve skutečnosti nadvláda komunistické strany nad ostatní společností. Tento

princip zůstává neměnný. Společnost, která není takto konstruována, není komunistická společnost a společnost, která je tak konstruována, je komunistická společnost, ať si říká

DR. VLASTISLAV CHALUPA

„lidová demokracie“ nebo socialismus“.

V Sovětském svazu tato společnost prošla řadou fází.

První údobí komunismu, *leninský* komunismus, bylo údobí anarchického teroru. Místní sověť byl pánem nad životem, svobodou, zdravím, majetkem a osudem každého člověka. Vůči ostatnímu světu zaujal leninský komunismus postoj permanentní revoluce v očekávání, že povstání proletariátu se bude nezadržitelně šířit, až s pomocí Rudé armády nastolí nový řád ve světě nebo aspoň v Evropě.

Když se dostal do slepé uličky, leninský komunismus byl nahrazen *stalinismem*. Teror byl systematizován a soustředěn. Strategie permanentní revoluce byla vystřídnána „budováním socialismu v jedné zemi“. Komunistická strana se podjala úkolu vytvořit totalitní stát. Totalitní stát je nemožný bez byrokracie, ale byrokracie má své vlastní, sobecké zájmy, které vedou ke zkorumpování a korupci. Stalin se s tímto problémem vypořádával pravidelnými čistkami.

Byrokracie použila Stalinovy smrti k tomu, aby odstranila stále ohrožení, které stalinový teror pro ni představoval. Beria šel na popravě a Sovětský svaz vstoupil do stadia, které lze nazvat *brežněvským* komunismem nebo vyzrálým totalitním systémem. Vláda byrokracie se konsolidovala: za Brežněva byla společnost postavena na trojúhelníku obrovských byrokratických aparátů veřejně-správního, bezpečnostního a vojenského, které se vyvažují a vzájemně dohadují. Tak vyřešil komunistický systém i otázku nástupnictví, o kterém se předpokládalo, že bude zdrojem opětovných krizí. Osobnost jako Stalin se neobjevila, protože to byrokracie nedovolila. Zahraniční politika byla postavena na zásadách „prolomení kapitalistické izolace“, soužití a soutěže s kapitalistickým světem, podporou revolucí v Třetím světě a vybudováním zstrašující vojenské moci. Bylo to údobí velké expanse komunismu, komunistická mocenská sféra se rozprostřela od Kuby, Nikaraguy a El Salvadoru po Mozambik, Etiopii, Angolu, Vietnam a Kambodžu. Konsolidace vlády byrokracie přinesla stagnaci, korupci, nevykonnost a úpadek. Když se Spojené státy rozhodly budovat meziplanetární obranu proti interkontinentálním raketám a když od tohoto rozhodnutí neustopily přes sovětské mírové ofensivy, výhrůžky, sliby a svody, vedení Sovětského

svazu muselo přiznat sobě i světu, že nemá dostatečné zdroje, jimiž by mohlo blokovat tento nový prvek v mezinárodní mocenské rovnici. Přišel čas stáhnout se z přexponovaných pozic, opravit nepoměr mezi silou vojenskou a hospodářskou, zlepšit výrobnost a dohnat technologii svobodného světa. Brežněvský model se vyžil.

To se snaží současné reformy napravit. Přišel čas pro reformu a rekonstrukci. Přišel čas k budování protiváhy sobecké, korupční a neschopné byrokracie uvolněním a institucionalizací iniciativy a pravomoci obyvatelstva. Hledá a tvoří se nová, další, vyspělejší forma společnosti, která by umožnila přežít systému, ve kterém komunistická strana vládne ostatním. Je možné, že se to podaří a že komunistická společnost získá novou životnost a nový elán. Jestli se to nepodaří, pak největší pravděpodobností dojde ke kombinaci vlády komunistické strany a armády, jak k tomu došlo v Polsku za Jaruzelského stanného práva a jak je tomu dnes v Číně. V obou případech je nutno počítat s novou expanzí komunismu ve světě a s novým uspořádáním Evropy. Bezprostředním terčem této nové vlny bude ovšem východní a střední Evropa a odbourání demokratických prvků, kterých se tam během přechodného období dosáhlo nebo dosáhne.

Dokončení na str. 5

Na Nový rok L.P. 1977 vstoupil do československého politického slovníku nový termín: *dialog*. Pro demokraty byl výrazem odvahy a naděje. Komunisté v něm dodnes vidí hrozbu a mají ze všeho strach. Ve svém prvním „Prohlášení“ nabídla Charta 77 režimu, že chce „vést v oblasti svého působení konstruktivní dialog s politickou a státní mocí“. O týden později napsal prof. Jan Patočka ve stati „Čím je a čím není Charta 77“, že „k povinnosti bránit se proti bezpráví náleží možnost informovat kohokoli o křivdách, která se jednotlivci děje, a že tato možnost nepřekračuje rámec povinnosti jednotlivce k sobě a neznamená pomluvu kohokoli, ani jedince, ani společnosti“. Ten „kdokoli“ je také režim, se kterým chtěla Charta 77 vstoupit v dia-

MOJMÍR POVOLNÝ

log „jako prostředník v případných konfliktních situacích, které může bezpráví vyvolat“.

Po deset let se Charta 77 o tento dialog pokoušela — marně. Ještě letos 12. července v rozhovoru s německým ministrem zahraničních věcí Genscherem v Praze Václav Havel řekl, že nezávislé iniciativy chtějí jít cestou pokojného dialogu. 15. července v interview se Svobodnou Evropou opakoval Havel tutéž nabídku, protože podle něho nezávislá hnutí představují pro vládu poslední příležitost, jak se vyhnout násilí.

V manifestu „Demokracii pro všechny“, s nímž 15. října 1988 vystoupilo Hnutí za občanskou svobodu, se v úvodě mluví o tom, že lidé v něm sdružení „jsou připraveni k otevřené rozpravě o všech politických otázkách“. Provolání „Několik vět“ z 29. června 1989 vyzývá „vedení naší země, aby pochopilo, že nadešel čas ke skutečným a důkladným systémovým změnám a že tyto změny jsou možné a mohou uspět jen tehdy, bude-li jim předcházet vskutku svobodná a demokratická diskuse“.

Konečně bývalí a reformní komunisté sdružení v Klubu Obroda vydali letos své „Programové teze“, v nichž se také hned v úvodu praví: „Co potřebujeme, je otevřený dialog se všemi, veřejnou konfrontaci stanovisek a přístupů, abychom došli k pravdivé analýze naší situace a k optimálnímu závěru.“

Na jedné straně Václav Havel ještě chce dialog s mocí. Na druhé straně ostatní, a mezi ně se svým podpisem počítá i Havel, žádají rozpravu, diskusi a dialog se všemi.

Avšak jak řekl lapidárně Vilém Prečan v přednášce na konferenci National Endowment for Democracy v květnu ve Washingtonu, československý „vládní establishment se brání myšlence na dialog“. Jen se brání? Každého, kdo za posledních dvanáct let s touto myšlenkou přišel, persekuje, bije a vězní. A když občané po všech marných pokusech v posledním roce za dialog jakkoli pokojně manifestovali — naposled 21. srpna 1989, režim jim dal odpověď policejními obušky a vodními děly. Jak ukázalo poslední výročí sovětské invaze letos v srpnu, nikdo už od něho nic jiného neočekává.

Stejně je tomu s rozpravou, diskusí a obecným dialogem. Nadto veřejná rozprava by znamenala začátek konce monopolů, které si komunistická strana a režim přivlastnily a

(Dokončení na str. 3)

Prohlášení Několik vět, petice, která byla předložena čs. veřejnosti 29. června, vyvolala zlostnou, hněvivou reakci režimu. Nejvrchnější komunističtí notáblové rozkázali, aby byla petice udusána nenávisťou kampaní do zapomenuta. Byli napadáni autoři, ač nebyli pod prohlášením podepsáni, vedly se útoky na nezávislé občanské iniciativy, o všem uměli bolševičtí agitátoři zdlouha povídat, jenom jedině ne: obsah Několik vět neprozradili.

„Několik vět“

Nestyděl se vybízet lidi k podpisu protestu proti něčemu, co neznali, co se před nimi přisně tajilo. Ale snad právě proto se prohlášení šířilo dál a pronikalo do veřejnosti.

Zájem o petici spíš vzrůstal než opadal. Mocipáni se uchýlili — jako vždycky, když je jim úzko — ke Sboru národní bezpečnosti. Požádali, aby bylo zavedeno trestní řízení pro pobuřování proti lidem, kteří rozmnožovali a rozšiřovali Několik vět. Náčelník odboru vyšetřování, podplukovník Jaroslav Spura, objasnil rekaktorům ČTK a Rudého práva, jací lidé Několik vět rozšiřují: jsou to mladí lidé, nezkušení, kteří uvěřili libivým heslům o demokracii, ale jsou to i lajdáci, kriminálníci, alkoholici, uživatelé drog, jeden trestně stíhaný násilník chtěl za podpis sto korun jako podporu pro Chartu, jiný byl šestkrát trestaný příživník, další zloděj, jeden výrobce omamných jedů. Podpisy se získávaly ve vlacích, v restauracích nižších cenových skupin, na tanečních zábavách. Sbíraly se i

Od dialogu k jednání

Dokončení ze str. 1

kteří by před zaangažovanou společností nemohly obstát. Proto režim nepouští z udy veřejné sdělovací prostředky, nezávislé tlači do podzemí a jejich dosah všemi silami minimalizuje. Straší jej předúnorová republika, Pražské jaro a glasnost se bojí jako čert kříže.

Režim se chová tak, jak předpověděl prof. Patočka ve svém testamentu už 8. března 1977: ve společnosti, která se domáhá dialogu a diskuse, mocipáni si již nejsou „jistí, koho mají před sebou“, a nevědí „zda ti, kdo je poslouchají dnes, budou k tomu ochotni ještě zítra, až se ukáže vhodná příležitost být zas opravdu sám sebou“.

Z tohoto strachu režim odmítá vstoupit v dialog se společností a hodlá jí nadále jen kázat a nařizovat. Ale jak dlouho se má československá společnost o něj ještě ucházet? Z téhož důvodu jí bere právo, aby bez jakékoli vedoucí úlohy strany mohla vést rozpravu o veřejných věcech, a hodlá nadále takzvaně diskutovat jen v pražském politbyru. Ale jak dlouho si to má československá společnost ještě dát líbit?

Jestliže režim odmítá dialog a umlčuje rozpravu, ptáme se, zdali pro nezávislé demokratické síly v Československu nedozrál čas k jinému postoji vůči komunistickému režimu a k jiné strategii politické práce. V úvodní části manifestu Hnutí za občanskou svobodu je taková strategie narysována ve velké zkratce a v hrubých obrysech. Společně však příliš na jednotlivé občany, kteří jsou samou strukturou dnešní společnosti a režimu izolování a poměrně lehce znemožnění. Břemeno politické práce spadá na volná sdružení, která jsou ilegální a z toho důvodu omezena na poměrně stále malý počet odvážných a ke všem obětem připravených občanů.

Takový byl nepochybně nevyhnutelný počátek nezávislé iniciativy v podmínkách normalizovaného Československa a Brežněvovy doktriny. Normalizované Československo je však ve slepé uličce a Gorbáčovův Sovětský svaz se aspoň dosud chová jinak než Brežněvův. Režim si bezvýsledně zahrává s hospodářskou reformou, zatímco po celé republice na všech střeších vrabci zpívají, že hospodářská reforma není možná bez reformy politické.

Prvním krokem k politické reformě je legalizace nezávislých iniciativ a hnutí. Druhým je osvobození všech nekomunistických politických stran a všech společenských organizací z chomoutu Národní fronty. Třetím krokem pak bude přejít od pokusu o dialog ke konkrétnímu jednání svobodných, rovných a legálních partnerů na východisku z dnešní krize československé společnosti a státu a o budoucím uspořádání veřejných věcí v Československé republice.

Stalo se tak již jinde ve střední a východní Evropě. Musí k tomu dojít a také k tomu dojde i u nás. Jakež se zatím k tomuto vývoji staví jako kohout v Čapkově bajce ke svítání: „Ještě nesvítá. Ještě jsem nedal znamení.“ Je na všech československých občanech, aby ho a celou komunistickou stranu k tomuto svítání probudili.

podpisy pacientů v psychiatrických ústavech. Vyšetřování ještě nebylo skončeno, ale podplukovník Spura už věděl, že za Několika větami stojí Charta 77, podporovaná zejména stanicemi Svobodná Evropa a Hlas Ameriky. Mají spojení i mezi členy Solidarity v Polsku a mezi státními představiteli některých západních zemí.

Podplukovník Spuru nepotěší, že v měsíci, který uplynul od jeho rozhovoru, se postupně

k Několika větám hlásilo víc a víc nebojácných lidí, takže jejich počet dosáhl 26 000. Jsou mezi nimi umělci, dělníci, úředníci, vědeckí pracovníci. Vzácná jména vzácných lidí. Zlostná, nenávisťná kampaň, třebaže provázena rozsáhlým trestním stíháním, selhala.

Nervozita komunistických mocipánů se tím jenom zvýšila, zvláště když se blížilo výročí srpnové okupace a bylo dost náznaků, že neprojde opomenuto. Ke starosti s Několik větami přibyla ještě starost s demonstracemi v srpnu. Oba problémy posléze splynuly v jeden, mnohem větší. Padlo další rozhodnutí drasticky zasáhnout, zase byla povolána Veřejná bezpečnost. Rozkaz zněl sebrat každého, kdo

a perzekuce

mohl nějak škodit klidu a pohodě vládnoucích, zadržet, poslat do vězení, postavit před soud. Ukázat představitelům občanských iniciativ, kdo je pánem. Každá záminka byla dobrá. A tak se 6. srpna ocitl na Veřejné bezpečnosti ve Zlíně Stanislav Devátý, loňský mluvčí Charty 77. Důvod: pokračování v trestné činnosti.

Avšak hlavní úder svévolné represe dopadl v Bratislavě. Vyšetřovatel SNB obvinil z trestného činu pobuřování pět slovenských osobností: JUDr. Jána Čarnogurského, profesora PhDr. Miroslava Kusého, spisovatelku Hanu Ponickou, katolického aktivistu Antona Seleckého a MUDr. Vladimíra Maňáka. Nad to jsou Ján Čarnogurský a Miroslav Kusý obviněni z podvrácení republiky a městským prokurátorem v Bratislavě nařídil, aby byli vzati do vazby.

Záminek k jejich stíhání je několik. Všechny pět poslalo úřadu Slovenské vlády oznámení, že ve výroční den okupace 21. srpna mají v úmyslu v neděli 20. srpna v 19 hodin položit květiny na místa, kde v Bratislavě a v Košicích byli při okupaci zabiti nevinní lidé. Hodlali tak uctít jejich památku. V dopise nebyla zmínka o tom, aby se občané k jejich pietnímu aktu připojili.

Pokud se Čarnogurského týče, „pobuřoval“ tím, že v samizdatovém časopise Bratislavské listy, jehož je vydavatelem, zveřejnil několik výroků, které zakládají skutkovou podstatu pobuřování. „Provinilec“ Miroslav Kusý se dopustil podvrácení republiky několika články, které převzala a vysílala Svobodná Evropa.

Postih jmenovaných pěti — a zejména uvěznění dvou — je politický útlak, který dosvědčuje nervozitu mocenských orgánů. Je zřejmý úmysl zkonstruovat se všemi pěti politický monstrproces.

Hlavními postavami budou 45letý JUDr. Ján Čarnogurský z Bratislavy, který v roce 1981 přišel o místo advokáta, když hájil zastánce lidských práv. Pracoval jako dělník, potom jako podnikový právník, ale místo před dvěma roky ztratil a marňě hledá nové. Čarnogurský je znám jako jedna z vedoucích osobností slovenského katolického života. Je členem Charty, Čs. helsinského výboru, jedním ze tří mluvčích Polsko-československé solidarity a členem koordinačního výboru Hnutí za občanskou svobodu.

58letý PhDr. Miroslav Kusý je z Bratislavy, univerzitní profesor, od roku 1969 zbavený místa. Teď pracuje jako samostatný projektant v urbanistice. Je rovněž signatářem Charty a členem Hnutí za občanskou svobodu. Obžaloba Antona Seleckého, katolického aktivisty, je dalším dokladem, že jde o útok státní moci proti slovenským katolickým intelektuálům. Ve spisovatelce Haně Ponické je stíhána slovenská nezávislá literatura.

Proti postupu Bezpečnosti vůči jejich přátelům vznesli protest slovenští intelektuálové, kteří 30. srpna poslali prezidentu dr. Husákovi dopis se žádostí, aby dal trestní řízení proti těmto pěti zastavit. Od té doby přišlo na Hrad ještě několik dalších protestů ze Slovenska, několik i z Čech. V Praze se ustavil 1. září Výbor pro osvobození slovenských demokratů. Cílem výboru je dosáhnout zrušení protiprávního, politicky motivovaného obvinění v plném rozsahu, neboť hlavním důvodem trestního stíhání je skutečnost, že se všichni obvinění dlouhodobě podílejí na činnosti občanských iniciativ, Charty 77, Hnutí za občan-

skou svobodu a dalších. Občané byli vyzváni, aby solidaritu s nimi vyjádřili přihláškou k práci výboru. Byly uvedeny adresy Rudolfa Battěka, Bohumila Doležala, Emanuela Mandlery, Evy Štolbové a dalších.

Dramaticky účinným způsobem o pomoc pro své slovenské přátele, především Miroslava Kusého a Jána Čarnogurského, požádal spisovatel Václav Havel. V otevřeném dopise Imre Poszgayovi, maďarskému státnímu ministru, a Tadeuszi Mazowieckému, předsedovi polské vlády, napsal, že Kusý má názory téměř identické s Poszgayovými a „Vy, pane Mazowiecki, jste charakterizováni jako katolický intelektuál, kterému jako občanovi záleží na osudu jeho země. Přesně též charakteristika platí o Ján Čarnogurském. ...Kdybyste vy dva, pane Poszgayi a pane Mazowiecki, žili v dnešním Československu, byli byste za své názory a občanské postoje možná zavřeni tak, jako jsou zavřeni dnes Miro Kusý a Ján Čarnogurský... O to důležitější se mi dnes zdá, abyste se právě vy dva veřejně zastali slovenských demokratů... Žádám Vás proto snažně, ozvete se na jejich podporu... Svoboda Miro Kusého a Jána Čarnogurského, stejně jako jejich spoluobviněných Hany Ponické, Antona Seleckého a Vladimíra Maňáka, je i svobodou Vás obou a svobodou našich tří zemí.“

Ovšem přicházejí protesty nejenom od Čechů a Slováků. Rovněž dne 1. září se za stíhané slovenské osobnosti postavilo velvyslanectví Spojených států v Praze protestem, který byl podán čs. ministerstvu zahraničních věcí v Praze.

Podle předběžných, úředně nepotvrzených zpráv se má proces s pěti obviněnými konat v Bratislavě koncem září.

Ze Spojených států se dá očekávat větší počet protestů proti jinému případu, který je také důkazem úmyslné a očividné represe. Jde o Stanislava Devátého. Když byl 7. srpna zadržen, zahájil — jako obvykle — hladovku a byl ošetřován v nemocnici. Ličení s ním se konalo 29. srpna u Okresního soudu ve Zlíně. Senátu předsedal JUDr. Václav Petrásek, autor žaloby, JUDr. Pavel Omelka, zastupoval prokuraturu. Devátého hájil JUDr. Jiří Machourek. Proces, k němuž přišlo na osmdesát Devátého přátel (do soudní síně se všichni nedostali), začal v osm ráno a o půl dvanácté skončil vynesením rozsudku: 20 měsíců nepodmíněně v první nápravné skupině. Devátý byl žalován, že s dalšími osobami se podílel na vypracování petice Společnosti přátel USA, která byla zaslána Federálnímu shromáždění, předsednictvu vlády a v níž se socialistické a společenské zřízení Československa líživě obviňuje z porušování zákonů a mezinárodních dohod. Za druhé, že letos v únoru urgoval vyřízení petice, přičemž text této písemnosti vysílala 3. února rozhlasová stanice Svobodná Evropa. Další obvinění se týkalo účasti Devátého na oslavě 1. máje v Praze, kde rušil slavnostní atmosféru a mařil výkon úředního činitele a že o několik hodin později a následující den v cele v Bartolomějské ulici hrubými slovy napadal službu konající příslušníky SNB, čímž se dopustil pobuřování. Soud rozhod, že se bude zabývat jen záležitosti petice Společnosti přátel USA. K soudu totiž nepřišel nikdo z StB, ani z pohotovostního pluku VB, ani bachaři z Konvitské. Začátek procesu filmovali proti vůli Devátého a jeho obhájce dva kameramani čs. televize. Devátý prohlásil, že obvinění považuje za protiústavní a víc odmítá vypovědět. Z předvolaných svědků přišli tři a ti jen potvrdili, že petici podepsali a že s ní souhlasí. Žádný důkaz proti Devátému nebyl předložen. Prokurátor navrhl nepodmíněný trest v horní polovině trestní sazby. Obhájce dr. Machourek konstatoval, že se Devátému neprokázalo, že je autorem petice a že hlavní právní zásada, že vina musí být prokázána, nebyla soudem dodržena. Obhájce uváděl, že tvrzení, obsažené v petici, že totiž státní orgány nereagují na dopisy a podání občanů — bylo potvrzeno právě skutečností, že Federální shromáždění a předsednictvo vlády místo odpovědí odevzdaly petici ministerstvu vnitra. Soud neprokázal, že Devátý umožnil vysílání petice ve Svobodné Evropě. Dva monitorní zápisy, přiložené k soudnímu spisu, s případem vůbec nesouvisely. Přátelé Stanislava Devátého se obrátili o pomoc na všechny státy, které byly zastoupeny na následné helsinské konferenci ve Vídni. Uvedli, že proces považují za nezákonný, narychlo vykonstruovaný a proto prosí, aby byl přestřen s použitím všech dostupných prostředků, vyplývajících ze Závěrečného aktu a dokumentů Konference o bezpečnosti a spolupráci v Evropě. Zdraví Stanislava Devátého je dlouhodobým hladováním narušeno a dalším vězněním by byl v nebezpečí jeho život. Dopis

České slovo

Vychází měsíčně. Vydává, za redakci a inzerci odpovídá dr. A. Benešová, tel.: 6377096 (jen dopoledne). Řídí šéfredaktor Meloun.

Veškerou korespondenci posílejte na: České Slovo, Postfach 860604, D-8000 München 86.

Jegliche Korrespondenz bitte an: České Slovo, Postfach 860604, D-8000 München 86.

Zeitschrift der tschechoslowakischen Exulanten. Inhaber 100%. Verleger und verantwortlich für die Redaktion u. Anzeigen: Dr. A. Benes, Juristin, H. Hilpertstr. 2, 8000 München 83.

Druck: G. Fimberger, Clemensstr. 27, 8000 München 40

Roční předplatné: normální poštou 25 DM, letecky 14-18 \$ (podle zemí), cena jednotlivých výtisků 2, 50 DM nebo 1, 20 \$.

Bankovní konto: Commerzbank, Bülowstr. 7, 8000 München 80, č. konta 3710373. Při bankovních převodech z ciziny musíme hradit bank. výlohy v částce 5 DM. Zvýšte tedy, prosím, zasloupenou platbu o 5 DM.

Poštovní konto: České Slovo, Dr. A. Beneš, Nr. 431 04-806, Postschekamt München.

Předplatné lze uhradit šekem, „Money Orderem“ nebo též v dopise příslušnému zástupci.

podepsali mluvčí Charty Tomáš Hradílek, Dana Němcová a Saša Vondra, také první mluvčí Charty Václav Havel a Jiří Hájek a přes dvacet dalších obhájců lidských práv. Opisy dostaly Mezinárodní helsinská federace pro lidská práva, Mezinárodní společnost pro lidská práva a další. Případu Devátý ještě zřejmě není zdaleka konec.

Právníky kortmelec neslýchaného druhu udělal samosoudce JUDr. Tomáš Vrchlabský. Předvolal 4. září k Obvodnímu soudu pro Prahu 2 RNDr. Alexandra Vondru, letošního mluvčího Charty 77, a změnil trest, k němuž byl letos 22. února odsouzen na dva měsíce podmíněně, na trest nepodmíněný. Prokurátor JUDr. Antoš změnu odůvodnil tím, že Alexandr Vondra nevedl řádný život pracujícího občana a že v průběhu výkonu podmíněného trestu bylo zjištěno, že 29. června vysílala rozhlasová stanice Svobodná Evropa plný text pamfletu Několik vět s tím, že případní signatáři mohou posílat své podpisy na adresu odsouzeného Alexandra Vondry. Vondra prokurátorovo tvrzení, že nepracuje, vyvrátil jednak tím, že pracuje v domácnosti, že po svém zemělem otci zdědil peníze (což písemně doložil), že od 1. července má nabídku stipendia od Masarykovy nadace ve Švýcarsku a že pracuje celodenně jako mluvčí Charty, což považuje za užitečnou činnost. Napadený text Několika vět hájil jako text mírumilovný. Vondra ještě připomněl, že měl do konce října smlouvu s firmou Meta, ale po třech intervencích na kádrové oddělení nebyla smlouva prodloužena. Jasný případ justiční zvůle.

Krajský soud v Hradci Králové zamítl 28. srpna odvolání Františka Stárka a Ivy Vojtkové a potvrdil dřívější rozsudek, jímž byl Stárek uznán vinný z pobuřování, jehož se dopustil vyhotováním a rozšiřováním undergroundových kulturních časopisů Vokno a Voknoviny. Iva Vojtková byla uznána jako spoluvinnice. František Stárek byl odsouzen k odnětí svobody na dva a půl roku ve II. nápravné skupině, k trestu propadnutí věcí a zařazení k výrobě Vokna a Voknovin a k následnému dvouletému ochrannému dohledu. Iva Vojtková byla odsouzena k odnětí svobody na rok s podmíněným odkladem na dva roky. Senátu předsedal JUDr. Miloslav Šprýňar, přisedajícími byli soudci z povolání JUDr. Ludmila Khomová a JUDr. Vladimír Kocourek. Obhájcem byl JUDr. Milan Hulík z advokátní poradny v Praze. Obhájce objasnil, proč by soud neměl posuzovat případ jako pobuřování, nýbrž jen jako nedovolené vydávání tiskovin, což by odpovídalo změně politické a společenské situaci. Dr. Hulík připomněl, že i za první republiky se některé případy posuzovaly mírněji. Tak byl Klement Gottwald uznán vinným, že svým projevem na májovém táboře KSČ v Bohumíně 1. května 1924 „veřejně způsobem surovým a štvavým hanobil republiku tak, že to mohlo snížit vážnost a ohrozit obecný mír v ní“ — a za to byl odsouzen k peněžitému trestu ve výši 30 Kčs a v případě neodbytnosti až k 10 dnům vězení. Když Stárek procházel od soudu chodbou, přítomní přátelé ho zdravili potleskem. Veřejnému líčení byl přítomen dr. Bernhard Hasske, profesor trestního práva z Pasova, který zastupoval Mezinárodní helsinskou federaci. Průběh soudního řízení sledovali i diplomaté: první tajemnice britského velvyslanectví Judith McGregorová a druhý tajemník amerického velvyslanectví Edward W. Kaska. Chartu zastupovali dva mluvčí a přítomno bylo i několik členů Výboru na obranu nespravedlivě stíhaných.

PROTEST OCHRÁNCŮ PŘÍRODY

Na tři sta ochránců přírody a zastánců lidských práv uspořádalo 13. září večer v Praze v pěším pásmu demonstraci. Byl to protest proti stavbě nové koksárny ve Stonavě u Ostravy. Projektovaná koksárna by značně zhoršila beztak už sotva únosný stav životního prostředí v ostravském kraji. Proti stavbě koksárny nedávno protestovala i polská vláda, ale bezvýsledně. Čs. úřady nedbají na zdraví občanstva ani na stav přírody a trvají na stavbě. Záležitosti se proto ujímají ochránci přírody. Přivolaný oddíl policie začal účastníky akce vyzývat k legitimování, ti odpovídali voláním Chceme svobodu, ať žije Gorbačov, ať žije Havel. Ale policie byla v přesile a posléze dav rozpptýlila. Problém ekologicky nebezpečné stavby se tím ovšem neodstranil. Další protesty jistě budou následovat. Oživí a rozšíří je členové ekologických sdružení, která se právě organizují v Ostravě, takže jde o jejich blízký, domácí problém.

Naše a jejich koncepce

Pro většinu komunistů či marx-leninistů předpověď budoucnosti byla až dosud zcela jasná: Ráj na zemi, lidé budou navzájem si rovni andělé, jen snad archandělé (předvoj dělnické třídy či nomenklatura) budou si rovnější. Větší problém však stále mají s výkladem své minulosti. Takový dojem si asi udělali posluchači rozhlasové stanice Svobodná Evropa, když poslouchali debatu u kulatého stolu, kterou vedl slovenský redaktor E. Lánský. Účastníky byli prof. Eduard Goldstücker, poslanec Evropského parlamentu Jiří Pelikán a spisovatel Ota Filip. Mnohé posluchače zarazilo, když prof. Goldstücker na poznámku redaktora E. Lánského, že mezi komunisty musí být někdo, kdo nese spoluvinu za oběti stalinismu, kladl vinu také nekomunistům, protože prý „české nekomunistické strany nevyvinuly po roku 45 žádnou koncepci přežití Československa v tej situaci, aká sa

vyvinula po druhej svetovej vojne, a jediná nosná koncepcia, ktorá v Československu bola vyvinutá, bola koncepcia komunistickej strany v Pražskom jari.“

Prof. Goldstücker nepřímo tedy naznačuje,

přežití Československa

že ihned po válce neměli „nosnou“ koncepci přežití ani komunisté. Měli. A právě jejich koncepce vedla ke krvavým následkům. Československo sice přežilo, avšak za jakých krvavých obětí? Ovšem, mezi komunisty byli radikálové, kteří chtěli hned po válce vytvořit dvě sovětské republiky: Českou (Kolmar aj) a slovenskou (dr. Husák). Tuto radikální koncepci ČSR však přežila — ne však zásluhou

ABY BYLO JASNO

komunistů, nýbrž z vůle Josefa Stalina, který hned po válce nechtěl dráždit západní spojence a po vyhlášení Marshallova plánu chtěl demagogicky předstírat, že „lidové demokracie“ jsou samostatné státy, spřátelené se Sověty.

Byla tu však třetí koncepce přežití Československa. Benešova koncepce spolupráce Západu a Východu, demokratické společnosti

KŘESOMYSL

doma a v zahraniční politice respekt sovětských zájmů. Tato koncepce byla založena na čs.-sovětské smlouvě z r. 1943, která navazovala na britsko - sovětskou smlouvu z r. 1942, která zdůrazňovala, že Sověti miní respektovat vnitřní uspořádání osvobozeného Československa.

Nutno zde zdůraznit, že Benešova koncepce zajistila přežití čs. demokracie na téměř tři léta, zatímco v sousedních státech sovětského bloku došlo ke komunistickému převzetí moci rychleji. Možná také připustit, že tato koncepce má určitou zásluhu na tom, že Československo jako stát přežilo nejen komunistický puč, ale i krvavou historii jáchymovských Gulagů, vězení, stílení, nelidského mučení a entropie národní energie, jak svého času napsal V. Havel: že si jeho lid vynutil Pražské jaro a že se dočkalo stále jako stát nynější glasnosti a perestrojky.

Kdyby hned po válce zvítězila koncepce komunistických radikálů (tehdy byli ve velké většině), dnešní česká a slovenská generace by asi hledala hroby svých rodičů někde na Sibiři stejně jako příslušníci baltských národů. A ještě jedna věc: Kdyby KSČ sledovala po válce skutečně „čs. cestu k socialismu“, jak tvrdil Gottwald, a nebyla jen poslušným agentem Moskvy, který nekomunistům „zakroutí krky“, kdyby tedy poctivě sledovala politiku tehdejší Národní fronty a nesnažila se zmocnit totálně vlády po dobrém (přes 50 procent voličů) nebo po zlém (puč), Benešova koncepce a duch Košické vlády mohly přežít i kritický rok 1948, tedy kritickou dobu rozkolu mezi maršálem Titem a Stalinem, a pak, bůhví, co by se stalo.

Jinými slovy, komunisté r. 1948 svým posluhování Stalinovi a gangsterskými způsoby v politice zničili jedinou schůdnou koncepci přežití Československa a jeho byt' omezené demokracie. Zabránili tak i možnosti, že by ve střední Evropě vzniklo druhé Finsko.

Rokem 1948 skončily nekomunistické strany nedobrovolně svou politickou činnost a nemohly tedy už přijít se žádnou novou koncepcí. Kritizuje snad prof. Goldstücker kolaborantské nekomunistické strany, které vznikly po r. 1948 a přežily dokonce i sovětskou invazi z r. 1968? Pochybuji. Když si přečteme paměti některých komunistů o tom, jak r. 1968 připravovali Akční program, najdeme v nich tvrzení, že Národní fronta po r. 1968 existovala jen na papíře a že v Akčním programu byla uvedena jen mimochodem, aby se vlk nažral a koza zůstala celá.

Prof. Goldstücker má zřejmě na mysli právě tento Akční program, když tvrdí, že komunisté přišli za Pražského jara s první a jedinou koncepcí přežití Československa od konce války. Je jasné, že se Pražské jaro či obrodný proces vyvíjel pod silným tlakem veřejného mínění a že Akční program byl opatrný pokus o východisko z krizové situace, kterou jeho autoři sami přímo či nepřímo přivodili. A tito autoři, abychom připomněli prof. Goldstückerovi, buď ve vlastním zájmu nebo z obavy, jak na to bude reagovat Brežněv, dále trvali na vedoucí roli KSČ, ovšem podmíněnou na papíře tím, že si ji komunisté musí zasloužit. Avšak Akční program vyloučil skutečné demokratické soutěžení politických stran a proto nelze říci, kdo by mohl jednoho dne upozornit jménem lidu na to, že si vedoucí roli nezasloužili.

Jak víme, tato koncepce, jediná, jak tvrdí prof. Goldstücker, sice přežití Československa jako státu neohrozila, zato však vedla k invazi „solidárních sil“ Varšavského paktu. A zase nutno dodat: na rozdíl od gangsterského protidemokratického postoje komunistů v letech 1945-1948 a další roky, demokratické síly v Československu s velkou převahou obrodný proces s komunisty, kteří byli za Pražského jara v jeho čele, podporovaly.

Dokončení na str. 4

Tři noví biskupové v Československu

Foto: KNA Bild, Frankfurt

Na snímcích: Biskup František Vaňák (první na obrázku) po vysvěcení v doprovodu římského arcibiskupa Francesca Colasuonna před svatováclavskou katedrálou v Olomouci požehnal věřícím. Na druhém snímku (vpravo) kardinál František Tomášek zavádí po vysvěcení nového biskupa Josefa Koukla k biskupskému stolci v litoměřickém chrámu.

Po letech zdlouhavého vyjednávání byly konečně v Československu obsazeny tři biskupské stolce. Sedm diecézí zůstává bohužel nadále neobsazeno bez vrchních pastýřů. Z nových biskupů ani jeden není členem Pacem in terris. Všichni byli vysvěceni za asistence zvláštního pověřence, arcibiskupa Francesca Colasuonna.

Dne 26. srpna byl za početné účasti věřících a kněží instalován za biskupa ve svatováclavské katedrále v Olomouci 73 letý František Vaňák. Ve Vatikánu se doufá, že Vaňák, zatím apoštolský administrátor a titulární biskup, bude brzy moci být jmenován arcibiskupem.

Novým biskupem v Litoměřicích se 27. srpna stal 62 letý Josef Koukl. V úřad ho uvedl pražský primas, kardinál František Tomášek. Dr. Koukl, až do konce srpna spirituál kněžského semináře v Litoměřicích, bude mít nejkrusnější práci, protože litoměřická diecéze je v zuboženém stavu.

Dr. Fratišek Tondra, svými třiapadesáti lety nejmladší z nových biskupů, se stal prvním spišským biskupem od roku 1950. K jeho uvedení v úřad sídelního biskupa spišské diecéze v katedrálním chrámu Jana Křtitele ve Spišském Podhradí dne 7. září přijel z Vatikánu kardinál Jozef Tomko. Tondrovo svěcení bylo svátkem pro celý východoslovenský kraj a konalo se za manifestační účasti věřících.

Dne 10. září byl intronizován v trnavské katedrále Ján Sokol do úřadu arcibiskupa slovenského metropolity. Obřady se konaly za účasti asi 40 000 věřících. Vedl je kardinál Tomko, prefekt kongregace pro evangelizaci národů, přítomni byli vídeňský arcibiskup kardinál Groer, římský arcibiskup Colasuonna, rakouský biskup Laszlo, čeští biskupové Liška, Koukl, Vaňák a Očenášek, slovenští biskupové Ferenc a Tondra a další početní kněží. Dojemná byla účast biskupa „robotníka“ Jána Chryzostoma Korce.

Azyl, emigrace, deportace

Davový, dramatický, víc než desetitisícový únik občanů Východního Německa přes Maďarsko a Rakousko do Spolkové republiky Německo, je k nadcházejícímu 40. výročí Německé demokratické republiky nepřiléhavější komentář. Světová veřejnost, pár týdnů televizemi, rozhlasem a novinami informovaná, měla jako na dlani obrázek, co je život v komunismu a proč jsou uprchlíci. Východní Němci, vesměs mladí, v průměru sedmadvacetiletí lidé, nedočkavě opouštěli dobrá postavení, vlastní domek, cestu podnikali ve svých autech, byli výkvět Východního Německa, státu ze všech socialistických s nejvyšší životní úrovní. Co je z domova vyhnalo, když ne hmotný nedostatek? „Auto, dům a dobrý plat není všechno, když musíte dětem lhát a bojíte se svobodně promluvit,“ vysvětlovala jedna mladá maminka rozhlasovému reportérovi na hranici. „V dusnu se nedá dýchat pořádek.“ Komunisté nedovedou pochopit, že nejen chlebem živ je člověk.

V tomto pocitu není rozdíl mezi Východním Němcem nebo Rumunem, mezi Slovákem nebo Bulhařem. Všichni, dostanou-li příležitost, z dusna uniknou. Několikadenního zmatku v Maďarsku hbitě využilo i pár desítek slovenských občanů maďarské národnosti nebo kteří umějí maďarsky a dnes čekají v rakouském Traiskirchenu na vycestování do zámoří. Ze čtyř set Východních Němců, kteří se uchýlili na západoněmecké velvyslanectví v Praze, jehož chod ochromili do té míry, že se víza musela vydávat prostřednictvím Čedoku a jiných cestovních kanceláří, polovina se dala přemluvit k návratu do Východního Německa, polovina v Praze vyčkává na další, neznámý osud.

S nimi vyčkávají i tisíce jiných uprchlíků v Západním Německu, Rakousku, Itálii, Francii a porůznu ještě v dalších svobodných státech. Několik set středoevropských, hlavně polských uprchlíků v srpnu a v září konečně a namnoze až po třech letech čekání odletělo do Spojených států. Odlety dalších několika set se plánují do konce letošního prosince. Nicméně je příliš mnoho uprchlíků, na které se ještě

nedostalo. Z toho důvodu žádali představitelé amerických pomocných organizací (International Rescue Committee, Tolstoy Foundation, AFRC atd.), aby byla na příští rok, počínaje 1. říjnem 1989, americká kvóta pro uprchlíky ze střední Evropy zvýšena na 20 000. Proti tomu zástupci vlády v poslaneckém podvýboru pro přistěhovalectví — výbor zasedal ve Washingtonu v polovině září — navrhovali kvótu jen 4 000. Poukazovali na změněné politické poměry v Polsku a v Maďarsku, jimiž byla odstraněna perzekuce a z toho důvodu se bude přijímat mnohem menší procento polských a maďarských žádostí. Jestliže se to uskuteční, bude to obrovská úleva. Počet polských žádostí (například ve Frankfurtu), přesahoval počet československých žádostí osminásobně: oproti 529 čs. žádostem je přes 4 000 polských žádostí. Ale i kdyby polské a maďarské případy klesly na minimum, je stále ještě otázka, zda schválená kvóta 6 500 případů pro střední Evropu je dostačující. Jenom ve Frankfurtu je nevyřízených přes 6 000 žádostí.

Ty nyní od října začnou přicházet na řadu. Budou obnoveny pohovory, samozřejmě nejdřív se budou projednávat nejstarší případy, žádosti, podané na podzim roku 1987. Ne všechny budou přijaty kladně, některé budou zamítnuty.

V tom ohledu, pokud se týče čs. uprchlíků v Německu, vyvstane některým zamítnutím emigrace svízelný problém. Německé úřady začnou uprchlíky vyzývat, aby opustili Německo nebo že budou deportováni do Československa. Několik takových výzev už dostali naši uprchlíci, jimž byl po zamítnutí azylu před časem udělen „Duldung“ — právo pobytu, směli v Německu zůstat a někteří i pracovat. Všichni se rozhodnutí úřadů brání. Zatím není znám případ, že by byl některý čs. uprchlík odsunut do Československa. Nicméně jde o vážný, osudový zjev, který se nesmí podceňovat. Ne každý, kdo přichází z Československa, je uprchlík podle azylového zákona a ne každému, kdo podává žádost, ať o azyl nebo emigraci, úřady vyhoví.

Za debaty u kulatého stolu v RFE v Mnichově byla vznesena také otázka viny a nevin, případně zda nekomunisté, kteří na komunistickou proradnost, stalinské deformace (zločiny?) doplátili, mají zasednout s bývalými nebo stále ještě členy KSČ za jeden stůl. Spisovatel Ota Filip na to poznamenal, že každý dělá chyby a že proto platí heslo: „Odpustíme si, co jsme si... Nám je ovšem těžko zjišťovat, zda ten či onen komunista má na svědomí životy spoluobčanů nebo jejich zničený plodný život. Snad bychom měli položit alespoň otázku, který demokrat, případně i komunis-

ABY BYLO JASNO

Dokončení

ta, by byl ochoten zasednout si za jeden stůl s bývalým nacistou, když kolaboranty nacistů honíme po světě dodnes. Je však samozřejmé, že nelze odsoudit každého člena KSČ šmahem. I zde byly a jsou polehčující okolnosti.

Avšak měli bychom alespoň prof. Goldstückerovi připomenout, že například roku 1967 sám odmítal vyslechnout názory nekomunistů, kterým on a jeho politická strana pomohli do exilu. V červnu 1967 na sjezdu Svazu čs. spisovatelů prof. Goldstücker referoval o dopise, který sjezdu poslali čs. spisovatelé, sdružení v PEN-klubu v Západním Německu s připomínkou, aby se sjezd zasadil o propuštění vězněného J. Beneše a o rehabilitaci spisovatelů odsouzených v padesátých letech. Soudruh profesor, který už za několik let si s nimi zasedl na Západě za jeden stůl, r. 1967 je varoval: „...aby se neoddávali iluzi, že mohou, když se sami toho práva zřekli, nějakým způsobem ovlivňovat události v našem státě...“

Prezident Beneš ke své zahraničně-politické koncepci připojuje také několik poznámek na okraj politického programu. Píše podobně jako Masaryk, že nejschůdnější cesta k větší sociální spravedlnosti je cesta demokratická, cesta vývojová a nenásilná. Věřil totiž s Masarykem, že násilná revoluce obyčejně mění otroky v pány a pány v otroky. Jinak se nic nezmění. Komunisté, jak dodává prezident Beneš, by si proto měli ukládat do rezervy, už vzhledem k tehdejší mezinárodní situaci rozděleného světa: „Ne-li, pak běda, běda bez rozdílu všem nám...“

Prezident Beneš měl své chyby a dopouštěl se chyb a pokud vím, nikdy si nemyslel, že je neomylný. Ale v tomto případě se nemýlil. Abych citoval Egona Lánského: „Pán Filip, já som si nikdy nemyslel, že som neomylný a už vôbec nie, že som neomylný preto, že nie som komunista. Chráň Pánbo, já som sa za tých rokov naučil všelico, ale toto (že medzi komunistom a antikomunistom je predsa istý rozdiel), som vedel už predtým...“

Ano, prezident Beneš to také věděl a věděla to do r. 1948 velká většina národa. Tak jednak z různých pramenů přinejmenším tušila, co se v Sovětském svazu děje od r. 1917: koncentrační tábory, tajná policie, hladomor, likvidace „kulaků“, deportace celých národnostních skupin, čistky atd. A čím více se blížil Únor 48, tím větší obavy měla, že naši komunisté mají v plánu podobné věci. Ostatně zkušenost s nacistickým totalitním režimem jen zvyšovala obavy, že sovětský režim se od něho příliš neliší. A měla pravdu. Mezitím intelektuálové — jako prof. Goldstücker — pomáhali KSČ a Stalinovi čs. demokracii likvidovat a uvolňovat cestu k Biaře ducha, ke krvané likvidaci nejdříve odpůrců komunistů a pak i jejich kolaborantů atd. To je snad zbytečné připomínat. Dnes to každý ví; i mnozí bývalí a současní komunisté. Otázka je jen, zda jsou ochotni svou spoluvinu připustit a zda už přestanou orwellovsky opravovat historii.

Po porážce nacistů se mnozí Němci vymlouvali, že o hienismu nacistů nevěděli. Pokud jde o intelektuály kteří tvrdí, že nevěděli, jeden americký publicista nedávano napsal na okraj smrti dirigenta von Karajana: „Už Arthur Köstler prohlásil, že je povinností intelektuála, aby využil svých talentů k protestu proti každé nelidskosti... A když se intelektuál vymlouvá, že o nelidskosti nevěděl, je to jeho chyba. Jeho povinností je, aby věděl a aby pak ve věci něco podnikl.“

Víme, že několik našich komunistických intelektuálů tak včas učinilo, ale už nežijí, aby nám o tom řekli. Pro jiné byla socialisticko-komunistická ideologie opiem, kterému propadli. Pro jiné, jak nedávno prohlásil Svatý otec, marxismus-leninismus a ovšem i nacismus byl či je náhražkové (Ersatz) náboženství.

George Orwell, který vedle A. Köstlera totalitní režimy nejlépe vystihl, napsal: „Intelektuálové mají k totalitarismu větší sklony než ostatní lidé. Zvláště nebláhé je to, že vědomými nepřáteli svobody jsou lidé, kterým by mělo na svobodě záležet nejvíce...“

Foto: dpalepa

Chceme svobodu, propusťte Jirouse a Devátého, sláva Havlovi a Dubčekovi...

Demonstrace za svobodu a proti okupaci

Dokončení ze str. 1

První demonstranti přišli na Václavské náměstí 21. srpna krátce po páté odpoledne. Shromáždili se dílem na Můstku, dílem pod sochou sv. Václava. Začali provolávat hesla Chceme svobodu, domáhali se propuštění vězněného Jirouse a Devátého, provolávali slávu Havlovi, Dubčekovi, Polsku a Maďarsku. Několikrát zazpívali státníhymnu. Dramatická chvíle nastala, když kamarádi vyzvedli na ramena zástupce Svazu mladých demokratů z Budapešti, který rozvinul nápis Přišli jsme k vám s květinami a ne s tanky a začal česky ke shromáždění mluvit. Policie přispěchala, aby ho zadržela, mladí okolo, čeští a maďarští — řečníka bránili, vznikla vřava a masivní policejní přesila začala řádit. Ve vzduchu se mihaly obušky, v tahanici civilní příslušníci Státní bezpečnosti zahájili zatýkání. Kdo byl na ráně, byl nějak postižen: mlácen obuškem i do obličej, zadržován, policie rozbíjela fotoaparáty, zabraňovala v práci televizním týmům (rakouské televizi přestřihli kabel), bití byli i zahraniční novináři.

Po chvíli nastoupily oddíly pohotovostní policie v bílých přílbách. Jejich příslušníci postupovali hned od začátku zvláště tvrdě. Hnali mladé demonstranty před sebou a vytlačovali je do postranních ulic, tam je sráželi k zemi a dupali po nich. Počínali si mnohem brutálněji, než kdykoliv před tím, ačkoliv k tomu — a vůbec k celému zákroku policie — nebyl nejmenší důvod. Shromáždění probíhalo důstojně, veřejný klid a pořádek nebyl ohrožen. Zásah policie byl svévolný.

Asi o půl sedmé bylo Václavské náměstí vyprázdněno — na chvíli. Demonstranti se totiž zase na náměstí vraceli, znovu byli vypuzeni a tato scéna se několikrát opakovala až asi do půl jedenácté. Brzy večer se část demonstrantů pokusila uspořádat shromáždění na Staroměstském náměstí, ale byla rozprášena. Asi tisíc demonstrantů se sešlo na Karlově mostě — na ně poslala policie psy.

Bezpečnostní orgány ještě nebyly hotovy se zadržováním a zatýkáním účastníků a již o tom, co se v Praze děje, věděl celý svět. Soustavně referovaly rozhlasové stanice, o půl osmé přinesla výmluvně, dramatické záběry rakouská televize a potom po celý večer střídavě i televizní stanice německé a jiné. Záběry byly komentovány, reportéři přímo z místa děje, z Václavského náměstí, ale skoro bylo škoda slov: každá momentka obušků ve vzduchu, utíkajících policajtů a hnanych demonstrantů kreslila skutečnost výstižněji než slova.

Závěr demonstrace se odehrával tam, kde v Praze končí všechny demonstrace: v úřadovnách Veřejné bezpečnosti. Bylo zadrženo 370 lidí, z toho 50 cizinců. Mezi cizími státními příslušníky byli dva rakouští novináři, devět Maďarů, tři Poláci, osm Italů, sedm Holanďanů, osm západoněmeckých občanů a osm Východních Němců, jeden Jugoslávec a dal-

ších deset cizinců. Byla to pestřejší mezinárodní společnost, než se tušilo. Cizinci byli upozorněni, že přišli do Prahy, předstírajíce, že jsou turisty, zatímco ve skutečnosti přišli s úmyslem provokovat. Musí za to nést odpovědnost a uvědomit si, že se jejich počínání bude posuzovat podle platných čs. zákonů. Se všemi zadržеныmi, s Čechy jako s cizinci, byly prováděny výslechy a po podpisu protokolu byli postupně propouštěni domů. Ovšem bylo jich mnoho a na mnohé přišla řada jít domů po dlouhých úzkostných hodinách, i dnech. Nic bližšího se nevědělo o osudu mladých stoupenců Solidarity. Polské velvyslanectví v Praze marně zjišťovalo, kolik jich bylo zadrženo a tím méně jejich jména. Ve středu požádalo velvyslanectví oficiální diplomatickou notou čs. ministerstvo zahraničí o pomoc. A zdá se, že Poláci byli propouštěni s napomenutím, ale bez obtíží. Dva z osmi Italů, 24letý Mimmo Modaffari a 32letý Angelo Matellini, oba členové komunistické strany, byli zadržováni od pondělí až do středy. Vyšetřující orgány s nimi jednaly brutálně, arogantně, naléhaly celé hodiny, aby se doznali, že přišli do Prahy podněcovat nepokoje. Byli v cele třikrát čtyři metry s dalšími šesti, jídlo se dávalo ve starých kovových miskách a tu „šlichtu“ ani nejedli. Byli nervózní od první chvíle, protože po vysilujícím čekání přišli do vězení, až když se rozednívalo.

Ve středu bylo ze skupiny devíti zadržенých Maďarů propuštěno sedm, kteří hned odjeli do Budapešti. Ve vazbě zůstali Tamas Deutsch a György Kerényi, jehož vystoupení na Václavském náměstí dalo popud k policejnímu zásahu. V Budapešti vyvolal postup čs. Bezpečnosti reakci. Den po demonstraci na Václavském náměstí uspořádali mladí Maďaři odpoledne před čs. velvyslanectvím v Budapešti protestní akci. Úvodem odevzdali čs. velvyslanci protest, v němž se ohradili proti brutálnímu zacházení s maďarskými občany v Praze a domáhali se propuštění Deutscheho a Kerényiho. Mezi protestujícími byl i novinář Zoltán Loas z Magyar Hirlapu, který ještě se dvěma přáteli se zúčastnil před 24 hodinami události v Praze a vylíčil je. Monika Mescová ze Svazu mladých demokratů připomněla poselství, které Kerényi četl v Praze a jehož úvod zní: „Přátelé, oslovujeme vás my, maďarští demokraté. V roce 1968 přijeli bolševici s tanky, a my jsme teď přišli s květinami, abychom aspoň částečně smyli hanbu našeho národa. Musíte vědět, že maďarští lidé nikdy nesouhlasili s tím, co se stalo v roce 1968. V té době na rozkaz Moskvy opět vaši zemi okupovala cizí vojska. Mezi našimi národy se tím vytvořila děličí čára. Přišli jsme, abychom ji odstranili a přivezli jsme s sebou květiny, kterými prosíme za odpuštění.“ Po přečtení poselství několik tisíc Čechů skandovalo heslo Ať žije Maďarsko, ať žijí Maďaři.

Ale zatímco se v Budapešti protestovalo

Prohlášení k událostem 21. srpna

Výročí 21. srpna je za námi. Provázely je vskutku dramatické okolnosti. Po celé týdny se v oficiálních sdělovacích prostředcích živila psychóza strachu, vyhrožování a zastražování. Státní moc se netajila nebyvalými přípravami, které měly znemožnit občanský protest. Do Prahy a jejího okolí byly soustředěny značné policejní síly. Součástí těchto opatření bylo úsilí ochromit činnost nezávislých iniciativ. Stovky jejich členů a stoupenců byly izolovány ve svých bytech nebo přímo v celách předběžného zadržení. Nezávislé občanské hnutí se ocitlo v obtížné situaci. Nemohlo však ustoupit od svého zákonného práva vyjádřit svůj postoj. Charta 77 a většina občanských iniciativ tak učinila. Hnutí za občanskou svobodu, Demokratická iniciativa a Sdružení TG Masaryka vyzvaly své členy a stoupence k účasti na pokojném a nekonfrontačním protestu. Ukázalo se, že takto pojatý protest byl v souladu s postoji široké občanské veřejnosti. Průběh 21. srpna ovlivnila veřejně manifestovaná solidarita demokratů z Maďarska, Polska, Itálie, Holandska a dalších zemí, která u polských a a maďarských přátel symbolizovala odsouzení vpádu armád jejich zemí do Československa v srpnu 1968.

Letošní výroční srpnové intervence si připomenuli občané nejen v Praze, ale i v Brně, Bratislavě, Karlových Varech, Ostravě, Plzni, Olomouci a dalších městech republiky.

Zásah policejních sil, jehož součástí bylo masové zatýkání a internace, byl obzvláště v jednotlivých případech brutální a nezákonný. Nicméně se nepotvrdily pověsti o přípravách jakési výsledné konfrontace s nezávislými hnutími a politickou opozicí.

Lze očekávat, že po 21. srpnu vstoupí zápas o vytvoření demokratické pluralitní společnosti do nové fáze. V této etapě společenského vývoje bude mít rozhodující význam jednota nezávislých iniciativ. Jejich další společný postup by měl odpovídat požadavkům a přáním občanské veřejnosti. Její kritický postoj a nespokojenost s celkovou společenskou situací, zejména s trvalým hospodářským poklesem a ohrožením sociálních jistot by měly především také ovlivnit další politické rozhodování vládnoucí moci.

V Praze, dne 27. srpna 1989.

Hnutí za občanskou svobodu: Rudolf Battěk, Tomáš Hradílek, Ladislav Lis, Jaroslav Šabata, Jan Štern

Demokratická iniciativa: Emanuel Mandler, Bohumil Doležal, Karel Štyndl.

Sdružení TG Masaryka: (František Podaný.)

proti Praze, v Praze se na jiné úrovni protestovalo proti Budapešti. Na konzulární odbor čs. federálního ministerstva zahraničí byli pozváni zástupci velvyslanectví Maďarska, Polska, Nizozemí a Itálie a byl přednesen protest proti účasti státních příslušníků jejich zemí na demonstraci 21. srpna.

Ve čtvrtek 24. srpna na tiskové konferenci v předsednictvu vlády v Praze vedoucí tiskového odboru Miroslav Pavel oznámil na dotaz zahraničních novinářů, že všichni občané, českoslovenští i zahraniční, zadrženi při protisocialistických vystoupeních 21. srpna, byli už propuštěni až na dva maďarské občany, jejichž činnost je ještě předmětem vyšetřování.

Toto vyšetřování skončilo v sobotu 26. srpna, kdy jim bylo odpoledne v přítomnosti maďarského konzula Lajose Taby oznámeno, že budou postaveni před soud. Prokuratura je obvinila z aktivní účasti na nedovolené manifestaci na Václavském náměstí v Praze 21. srpna. Obžalovaného Tamase Deutscheho a György Kerényiho měl u soudu bránit právník dr. Josef Lžičar, který obhajoval i spisovatele Václava Havla. Obžalovaní požádali, aby byli propuštěni na svobodu a maďarské velvyslanectví se zaručilo, že se k soudu dostaví. Ke stání došlo o tři dny později, v úterý 29. srpna u Obvodního soudu pro Prahu 1. Po výpovědi obviněných a výsleších svědků byl promítnut videozáznam o Deutscheho a Kerényiho vystoupení na Václavském náměstí. Soud počinání obou kvalifikoval jako přečin proti veřejnému pořádku a vynesl rozsudek. Oběma obviněným uložil trest vyhoštění z Československa a peněžní trest v částce 5000 Kčs. Přítomný maďarský konzul Taba ihned pokutu zaplatil. Prokurátorka i obvinění se vzdali práva na odvolání, takže rozsudek nabyl ihned právní moci. Kerényi a Deutsch byli propuštěni na svobodu. Hned v soudní síni jim k získané svobodě blahopřáli maďarští novináři a někteří přátelé, jimž čs. úřady dovolily, aby mohli přicestovat z Maďarska. Rozsudek oznámil zástupce čs. velvyslanectví v Praze v Budapešti účastníkům protestní akce před budovou velvyslanectví, kteří zprávu přijali s potleskem. Deutsch a Kerényi byli ještě téhož večera v Budapešti.

POJIŠTĚNÍ NÁVŠTĚV Z ČSSR

či jiné země. Jistě Vám přijde vhod možnost uzavřít výhodné pojištění na nemoc, úraz a úmrtí, event. převoz nemocného či zemřelého na náklady pojišťovny (i nad stáří 85 let). Pojištění od 0.22 šv.Fr na osobu a den!!

Informujte se u

AGENTUR PAZDERA

CH 01-932 32 22 • D 00411-932 32 22

Kreuzplatz 20, CH-8008 Zürich
Provoz 24 hodin denně, dtto neděle a svátky

Změny v cestování do zahraničí

Podle informace federálního ministerstva vnitra ČSSR (oznámena „poněkud“ opožděně) došlo od 1. července k některým změnám při uskutečňování soukromých cest do „nesocialistických“ států a Jugoslávie, a vyřizování žádostí o vydání cestovních dokladů k trvalému pobytu v cizině. Podle nových opatření lze cestovat následujícími způsoby:

— V rámci organizované turistiky prostřednictvím cestovních kanceláří.

— Na pozvání, přičemž oproti dřívější praxi neplatí omezení daná příbuzenským vztahem ke zvoucí osobě. Z ciziny tedy může zvát čs. občan k návštěvě kdokoli — bez ohledu na to, zda se zvoucí osoba zdržuje v zahraničí se souhlasem, nebo bez souhlasu čs. úřadů.

— Na devizový příslib SBČS — dále na účelové úhrady složené u čs. devizových bank — rovněž tak může být cesta hrazena z účtů devizových „tuzemců“.

— Kromě toho je novinkou uskutečňování cest na pozvání za účelem účasti na kongresech, sympoziiích i přednáškách, a to i na pozvání „právnických osob“ (různých organizací, institucí atd.). Předpokladem je doporučení organizace, v jejímž zájmu má být cesta uskutečněna.

— Cestovat lze i opakovaně. Pokud jde o délku, přihlíží se zpravidla k délce doby na zotavenou (dovolená) v rámci jednoho kalendářního roku. Důchodci mohou cestovat bez omezení jak počtu cest, tak i délky jejich trvání.

Zvýšená pozornost má být „i nadále“ věnována vyřizování žádostí o vydání cestovních dokladů k soukromým cestám tzv. humanitárního charakteru.

Zásadní změna se údajně týká oblasti o trvalý pobyt v cizině — tzv. vystěhování. V souladu se Závěrečným dokumentem vídeňské následné schůzky má být přihlíženo přednostně k problematice slučování rodin. Za tímto účelem byla zrušena lhůta (pětiletá) pro možnost sloučení rodiny v těch případech, kdy se člen rodiny zdržoval v cizině bez souhlasu čs. úřadů.

Od této lhůty bylo upuštěno i při tzv. úpravě právních vztahů čs. občanů, zdržujících se v cizině bez souhlasu čs. úřadů. ifa

Knihkupectví Arkýř — Jarka Binarová
München 40, Schellingstr. 20 (ve dvoře)

Ke koupi všechny knihy exilových nakladatelství a antikvarní výtisky, vydané v Československu. Těšíme se na Vaši návštěvu!

„O kohoutkovi a slepičce v reálném socialismu“

Kdo žije v reálném socialismu, nesutále se pohybuje v bludném kruhu a připadá si jako v pohádce „O kohoutkovi a slepičce“. Kruh je možno rozpojit kdekoliv. Vřak on se zase spojí. Abychom nezačínali hmotnými věcmi, začněme vzděláním. Moje známá, zdravotní sestra, se

JANA SOUČKOVÁ

chtěla dobře naučit anglicky. Dcera jedné pacientky jí z vděčnosti obstarala přednostně přihlášku do kurzu. Brzy zjistila, že nejsou k sehnání učebnice. Učitel, který měl přehled, kdo je kde zaměstnán, jí slíbil, že nedostatkové učebnice sežene, když mu ona obstará sadu injekčních stříkaček na jednorázové použití. V současné době to není tak snadné. Injekce nejsou. Kromě toho se jí to celé příliš nelíbilo. Hodila však starosti za hlavu a začala jednat. Nemohla si injekce vzít jen tak. Musela nejdřív sehnat doktorovi z oddělení speciální žluté míčky na soft ball. Vypravila se tedy za kamarádem do prodejny „Sportu“. Ten zašel dozadu, přerovnal pár krabic s addidaskami na suché zipy, stále žádané lyžařské hole a běžky odsunul stranou, a míčky přinesl. Za odměnu nechtěl téměř nic, jen to, aby mu angličtinář přeložil názvy písniček na zahraničních kazetách a poprosil naši hrůdinku ještě o malíčkost. Aby mu u kamarádky vyzvedla typy na maturitní téma. Dá je svému známému a ten mu za ně půjčí video s horrorem. Vyprávěl jí, že kamarádka, která se učí prodavačkou, má výborné kantorky. Všechny chtějí mrazičky z prodejny „Elektro“ a tak klukům diktují písemky přímo do pera. Jakmile vyslovil slovo mrazička, věděl, že udělal chybu. Kamarádka ho okamžitě požádala, aby ji pomohl také jednu sehnat, že za to mámě jedna známá sežene bez fronty zájezd do Jugoslávie. „Ale co za to, holka?“ zeptal se podnikavý prodavač ze „Sportu“. „Co ty mi můžeš nabídnout?“ „Razítko na omluvku, to se občas hodí, ne?“ „Tak mi dej ještě další míčky, aby měl

Československo mezi Sověty a Amerikou

(Dokončení ze strany 1)

Zatímco sovětská politika je jednoduchá — udržení a rozšíření sovětské moci, americká zahraniční politika je složitější. Do jisté míry kolísá pod vlivem jednotlivých prezidentů a měnivých konstelací v Kongresu, ale určité konstanty lze rozpoznat.

Hlavní směrnicí americké politiky je dnes prosazování lidských práv, jak jsou vypočteny v helsinské dohodě, což se rovná šíření demokracie. Tvůrci americké zahraniční politiky jsou přesvědčeni, že pravděpodobnost útočné války klesá, když roste oblast lidských práv a občanských svobod, a naopak. Proto jejich prosazování a šíření demokracie je nejspolehlivější zárukou míru. Spojené státy dosáhly toho, že sledování lidských práv a občanských svobod se už nepovažuje za vměšování do vnitřních záležitostí, ale za legitimní předmět mezinárodních vztahů, a tak získaly mocný nástroj k uskutečňování svých dlouhodobých cílů.

Ve vztahu k Sovětskému svazu uznává americká zahraniční politika, že SSSR (v americkém pojetí vlastně Rusko) má nárok na to, aby mu v oblasti střední a východní Evropy nevyrstl nepřátelský stát, že tam má Sovětský svaz speciální zájmy a postavení, tradičními slovy: že východní a střední Evropa je zájmovou sférou Sovětského svazu. To se ukázalo v Jaltě, to se ukázalo v československých dějinách: v roce 1945 nesměl Patton osvobodit Prahu, v roce 1948 se Spojené státy omezily na protesty, v roce 1968 daly Sovětům mlčky volnou ruku; v roce 1956 na tuto politiku doplatili Maďaři a v poslední době prezident Bush přiznal Sovětskému svazu právo mít ve východní Evropě stejné vojenské síly, jaké budou Spojené státy udržovat v západní

Evropě, tj. přiznal mu na východě Evropy obdobnou roli, jakou mají Spojené státy na západě. Ale americká politika současně trvá na tom, že hegemonie Sovětského svazu není totožná s nadvládou. Kdyby si Sovětský svaz na východě Evropy počínal tak, jak si počínají Spojené státy ve Střední a Jižní Americe, bylo by to pro Spojené státy přijatelné a jedna z hlavních příčin mezinárodního napětí by byla odstraněna. Bezpečnostní zájmy Sovětského svazu mu nedávají právo na to, aby zbavoval národy samostatnosti a vnucoval jim společenský řád, který je zbavuje lidských a občanských práv. Dokud se tak bude dít, budou Spojené státy vykonávat neustálý tlak hospodářský i diplomatický, ale nezasáhnou vojensky ani v případě, že by ve střední a východní Evropě došlo ke změnám, které by Sovětský svaz násilně potlačil. Záměrem této složky americké politiky je ujistit Sovětský svaz, že přiznání svobody občanům a národům v jeho zájmové oblasti neohroží jeho bezpečnost, naopak — bude mu na prospěch, protože jej osvobodí od nepřetržitého amerického tlaku, který, jak se v poslední době ukázalo, dokáže jej přivést do mimořádné krize.

Třetí zásada americké zahraniční politiky v poměru ke střední a východní Evropě je zásada rozlišování: s jednotlivými státy této oblasti se jedná jako se samsotnými jednotkami, ne nerozlišenými součástmi sovětské mocenské sféry. Měřítka rozlišování jsou dvě: jak stát dodržuje lidská práva a občanské svobody a jak nezávisle na Sovětském svazu si počíná v zahraniční politice. Čím více stát odpovídá těmto měřítkům, tím příznivější je k němu hospodářský, kulturní a diplomatický postoj Spojených států, a naopak. Československo je dnes na nejnižším stupni tohoto žebříčku.

30 let letní školy v Norsku

tických vězňů, které spojovalo přátelství s československými vězni z nacistických koncentračních táborů, aby založilo Norsko-československý pomocný spolek.

Chtěli usnadnit uprchlíkům z ČSR a především pak jejich dětem, ne právě lehké začátky v exilu. Zasluhou spolku vznikla i čes

LUBOMÍR KAVÁLEK

koslovenská letní škola v Norsku, jejímž cílem bylo umožnit dětem, kromě hezkých prázdnin v krásném, harmonickém prostředí, zdokonalovat se v mateřštině a seznamovat se s dějinami, kulturou a tradicemi našich zemí. To vše připomenul přítomným dlouholetý člen spolku a nynější starosta města Oslo, Albert Nordengen. Vrátil se ve svých vzpomínkách do doby, kdy poprvé na zeleném svahu nad malebným fjordem zavlála před budovou školy československá vlajka a ozvaly se radostné české a slovenské dětské hlásky. Prošel někdy krátce, jindy podrobněji jednotlivými údobími školy, zmínil se o stavbě dalších dvou budov a ocenil nezištnou práci všech, kdož ke vzniku a zdraru školy přispěli. Projev pana Nordengena přeložila čtyřiaosmdesátiletá sekretářka Norsko - československého spolku, Anna Kvapilová a doplnila ho díkem všem norským a československým spolupracovníkům školy, jejichž práce přinesla dobré ovoce, takže se mohou ohlédnout zpět s pýchou a radostí. Oslavu zpestřily zpěvy a tanci dětí letošního běhu letní školy. Neubránili jsme se dojetí, když uprostřed jejich zdařilého vystoupení dva bývalí účastníci letní školy, dnes již dospělí mladí lidé, předali paní Kvapilové obraz, na němž se z not československé hymny usmívají tváře dětí, které na Storsandu prožily několik šťastných týdnů. Vyjádřili tím vděčnost a dík velké storsandské rodině žen, která byla duší a hnacím motorem školy. I když už její provoz převzali noví, mladí lidé, sloučení v Nadaci SOLGLOTT, kterým přejeme zdar a úspěch, zůstane jméno Anny Kvapilové nezapomenutelně vryto v srdcích všech, kdož v těch třiceti letech československou letní školou v Norsku prošli.

MILAN HEJL, v padesátých letech v Československu dlouholetý politický vězeň, od srpnové okupace exulant, zahynul 8. září při automobilové nehodě v Západním Německu. Bylo mu 62 let. Klub 231, Kanada

VÁCLAV KAKSAR z Clevelandu se 4. září dožil 75 let. K jubileu mu přejí všechno nejlepší, hlavně hodně zdraví, všichni clevelandští přátelé

Varianty, které pro Československo existují v průsečíku těchto dvou sil, lze schematicky seřadit do pěti typů nebo modelů.

Co v Československu existuje nyní, lze nazvat *normalizační* model a udržet jej je cílem vedení KSČ: přikrčit se, trochu manipulovat s hospodářstvím a přečkat období reforem v Sovětském svazu, vyčkat, až se tam situace vyjasní. Předpokladem úspěchu této politiky je, že se sovětské reformy nepodaří, a když vedení KSČ dobu změn přežije, bude pokračovat v břežněvském typu komunismu, kterému dává přednost.

Jestli se instituce glasnosti a perestrojky v Sovětském svazu vytřibí a udrží, lze předvídat, že se systém zmodernizovaného, „gorbačovského“ komunismu uskuteční i v Československu. Vnitropoliticky by přinesl aspoň dočasně větší dodržování lidských a občanských práv jako protiváhy korumpujícího vlivu byrokracie, zahraničně-politicky by znamenal dlouhodobě nějaký způsob včlenění Československa do Sovětského svazu buď jako sovětské republiky nebo dvou sovětských republik anebo jako součásti východoevropského systému, přizpůsobeném sovětským potřebám podle vzoru integrace západní Evropy.

Třetí možnost je, čemu říkají Američané „finlandizace“, situace jako Finsko: zahraniční politika pod kontrolou Sovětského svazu, vojenská politika neutrální s určitými ohledy na zájmy sovětské, dodržování lidských práv, dodržování občanských svobod, úplná vnitřní svoboda, žádná cizí armáda na československém území, všechno to zaručeno smlouvou, která by byla formálně mezi Československem a Sovětským svazem (tak jako mezi Finskem a SSSR), ale ve skutečnosti chráněna zájmy Spojených států, které by takovému řešení pro Československo aktivně napomáhaly.

Další model je *Rakousko*, tj. naprostá neutralita v zahraniční a vojenské politice, naprostá demokracie doma, to všechno zaručeno smlouvou čtyř mocností.

A konečně je možný helsinský model, tj. úplné splnění požadavků helsinské dohody: neomezená svrchovanost a samostatnost, naprostá svoboda vnitřní, demokratické volby, zaručená lidská práva.

Z těchto pěti modelů nejmenší nadějí na realizaci má vzor *Rakouska*. Mezinárodní postavení Československa je jiné než bylo rakouské. Rakousko bylo obsazeno čtyřmi mocnostmi, jejichž dohoda vytvořila obsah smlouvy a jejichž podpis zaručil její provedení a dodržování. Československo je formálně nezávislé a jediná cizí armáda na jeho území je armáda sovětská. Proto řešení, které bylo praktické pro Rakousko, je nejvýš nepravděpodobné pro dnešní Československo.

Mezinárodní situace, tj. zejména stav vztahů mezi Spojenými státy a Sovětským svazem, je také nepříznivá pro uskutečnění *helsinského* modelu, který je nesporně přáním a konečným cílem skoro všech Čechoslováků. Jakkoli americká veřejnost i americká vláda by s československým pokusem o dosažení neomezené státní svrchovanosti sympatizovala, nepodpořila by jej o mnoho více než pokus o nastolení demokracie v Číně. A bez plné americké podpory, včetně ochoty zasáhnout vojensky, může pokus vymanit se úplně ze sovětského vlivu uspět jen za předpokladu bezmocnosti Sovětského svazu, tj. za předpokladu jeho vnitřního rozpadu, případně revoluce, nebo válečného konfliktu s Čínou. Žádný z těchto předpokladů není dnes velmi pravděpodobný.

Pozice československých obránců *normalizačního* modelu byla posílena událostmi v Číně. Proti trvání normalizačního stavu však pracují na mezinárodním poli dvě síly: Spojené státy nepřestanou izolovat Československo diplomaticky, morálně a hospodářsky, dokud brežněvský typ komunismu bude v Československu u vlády, a tak, jak bude výkonnost československého hospodářství upadat (a pod dnešním řádem neodvratně upadat musí), bude Sovětský svaz činit na československé vedení nátlak, aby provedlo opatření k jeho ozdravení. V zápase o své přežití musí českoslovenští normalizátoři být na straně odpůrců glasnosti a perestrojky v Sovětském svazu, a to je staví automaticky proti dnešnímu sovětskému vedení, i když to dává nepochybně přednost klidu v Československu před varem v Polsku a Maďarsku.

Tím více by vítalo, kdyby Československo zdárně provedlo přechod ke *zmodernizovanému* komunismu, o jehož vytvoření se snaží v Sovětském svazu samém, tj. vyvážení moci byrokracie omezenými demokratickými institucemi za uchování „vedoucí úlohy“ komunistické strany. Takový výsledek by však byl v rozporu s hlavní směrnicí americké politiky, (Dokončení na str. 6)

Československo mezi Sověty a Amerikou

Dokončení

kteří vidí zajištění míru a předpoklad pro odzbrojení v demokratizaci sovětské zájmové sféry a ne v obrozeném, oživeném komunismu.

„Finlandizace“ Československa by strategickým cílům Spojených států odpovídala a otevřela cestu k odzbrojení, novému uspořádání Evropy a vytvoření mezinárodního právního řádu. Přijetí takového řešení Sovětským svazem výměnou za americké ústupky ve zbrojení a za hospodářskou a technologickou pomoc by ve skutečnosti bylo jen splněním sovětských smluvních závazků a prohlášení: smlouva o vzájemné pomoci mezi Československem a Sovětským svazem výslovně zaručuje nevměšování do vnitřních záležitostí a sovětské oznámení okupace Československa slibovalo, že přítomnost sovětských vojsk bude dočasná. Pro Spojené státy a pro západní Evropu by „finlandizování“ Československa přineslo tři výhody: *Bezprostředně* by vstup Československa do skupiny demokratizujících států ve středu Evropy posílil obdobné snahy a síly v celé komunistické sféře i v Sovětském svazu samém. Úspěch sovětských reforem je pro svět menší nebezpečí než vytvoření stranicko-vojenské totality, ozbrojené jadernými zbraněmi, pro její primitivnost a brutalitu, která hrozí hledat ve výbojích konpenzaci neúspěchů doma. *Výhledově* solidarita tří střevoevropských států, které nedávají svým občanům lidská práva a svobody jen proto, aby víc pracovali, Polsko, Československo a Maďarsko, by s diplomatickou a hospodářskou pomocí Spojených států byla s to účinně chránit svou vnitřní samostatnost, svou demokracii proti novému náporu komunismu, ať už zmodernizovaného nebo zmilitarizovaného ražení. Izolovány od sebe geograficky a politicky, Polsko a Maďarsko by takovému tlaku těžko odolalo, a jeho úspěch by zmařil výsledky trpělivé americké politiky čtyř desetiletí, a tak učinil obnovení studené války nevyhnutelným. *Dlouhodobě* je nutno očekávat, že po vyjasnění sporů v Sovětském svazu dojde k novému uspořádání Evropy. Seskupení demokratických a neutrálních států ve střední Evropě by znamenalo, že evropské uspořádání bude vypadat jinak, než kdyby všechny státy sovětské sféry měly zase uniformní nedemokratický společenský řád a byly pod centrální kontrolou Moskvy. Z těchto důvodů má „finlandizace“ Československa přinejménším stejné předpoklady pro uskutečnění jako modely „břežněvského“ nebo „gorbačovského“ komunismu.

Ve střetávání a prolínání sovětského vývoje a americké zahraniční politiky budou mít události v Československu rozhodný vliv na to, která z vývojových možností se uskuteční. Vedení KSČ jasně ukázalo, že je připraveno použít čínských metod k potlačení demokratického procesu. Stejně jasně je, že komunismus v Československu zkrachoval a že obyvatelstvo jej odmítá. To se projevuje jednak aktivně — dlouholetým trváním a houževnatostí různých občanských iniciativ, na prvním místě Charty 77, masovými projevy, písemnými peticemi a protesty. Daleko větší rozsah má odpor pasivní, který se projevuje nevýkonností v práci a všudypřítomnou korupcí. Přesto se všeobecně odmítnutí komunistického režimu neprojevuje otevřeně a masově jako v sousedních státech celonárodními demonstracemi nebo stávkami.

Dějiny opravňují Čechy a Slováky k tomu, aby si stěžovali, že se často rozhoduje o nich bez nich. Ani dnes nemají možnost o své budoucnosti rozhodovat, ale současná situace jim dává možnost ji ovlivnit. Češi a Slováci v zahraničí budou pořád upozorňovat ty, kdo formulují americkou zahraniční politiku vůči střední Evropě, na příležitosti a cesty k prosazování požadavků helsinské dohody: lidská práva, občanské svobody, národní nezávislost, státní svrchovanost. Jako američtí občané budou náležet na to, aby se těchto příležitostí a cest využilo. Ale rozhodnutí padne v Československu. Jestli jeho lid snese to, jak žije dnes, Spojené státy mu svobodu nepřinesou. Ani emigranti na bílém koni ji nepřivezou. Jak by mohli? V nejlepším případě Gorbačov dosadí trochu slušnější, lidštější režim. Na jak dlouho? I nacisté se chovali k heftlingům lépe když zjistili, že jejich práci potřebují.

To není výzva k odporu, ale konstatování skutečnosti. Češi a Slováci v zahraničí nemají na výzvy ani dostatečné znalosti domácí situace ani morální oprávnění — nenesou riziko akce, jsou mimo dosah obušků, obrněných vozů a stříkaček policejních oddílů a komunistických milicionářů. Ale je jejich povinností vyjádřit co nejpřesněji jak věci vypadají a jaká volba před československým lidem stojí, aby své možnosti nepřecenil, ale ani nepodcenil a neproměškal.

Feierabend, Mládek a čs. státovky

Před dvaceti lety, 15. srpna 1969 zemřel v exilu v rakouském Villachu ve věku 78 let dr. Ladislav Feierabend, významný odborník v zemědělském družstevnictví a národohospodář evropského rozhledu a velkých zkušeností. To nepochybně byly důvody, proč v letech 1938 až 1945, v nejosudovějším období našich dějin, byl čtyřikrát povolán do vlády jako ministr.

Dne 10. března 1939 jako mimořádný vyslanec odjel do Vatikánu na papežskou korunovaci kardinála Pacelliho. Když se 16. března vrátil do Prahy, byla už okupována nacisty. Feierabend byl povolán jako ministr zemědělství do protektorátní vlády. Záhy se však zapojil do činnosti Politického ústředí odbojových protinacistických skupin (P.Ú.), které se soustředilo kolem ministerského předsedy, generála Eliáše.

V lednu 1940 hrozilo Feierabendovi zatčení gestapem, jemuž unikl v poslední chvíli. Dostal se do Londýna, kde ho v červenci prezident Beneš jmenoval ministrem bez resortního pověření v první čs. exilové vládě a 27. října 1941 jmenoval ministrem financí. V té funkci působil až do rezignace 16. února 1946. Jako ministr myslel hodně na měnovou reformu, až válka skončí a Československo se obnoví jako samostatný stát.

Ve svých pamětech Feierabend píše, že se rozhodl dát v exilu natisknout nové československé papírové peníze a vedením oddělení v ministerstvu financí, pověřeného tiskem bankovek a přípravou měnových opatření, ustanovil právníka, dr. Jana Mládka. Věděl, že Mládek, ač teprve třicetiletý, je znalcem měnových poměrů. Prezident Beneš se poněkud pozastavil nad mládím a malou životní zkušeností dr. Mládka, ale posléze na Feierabendovo naléhání dal souhlas.

Než se mohly dát bankovky tisknout, bylo třeba vyřešit několik problémů. Prezident doporučil, aby byl na penězích jen český a slovenský text (o jazyku pro Podkarpatskou Rus se mělo rozhodnout až doma). Kdo má být na státovkách vyobrazen? Dr. Beneš souhlasil s ministrem Feierabendem, že nikdo z žijících. Výběr ponechal prezident vládě, jejímž všem členům bylo samozřejmé, že na některé státovce musí být portrét T. G. Masaryka a na jiné generála M. R. Štefánika. Masaryk musel přijít na nejdůležitější státovku, a tou byla stokrunka, Štefánik na denominaci nižší, kterou byla padasátikoruna. Král Jiří z Poděbrad se dostal na nejvyšší státovku, což byla tisícikoruna a pětistokrunka nesla podobu Kollára a dvacetikoruna Havlíčkova.

Poněvadž veřejnost doma byla zvyklá na papírové peníze různé velikosti, rozhodla exilová vláda, že i státovky mají mít různý formát, aby byla jejich záměna ztížena. Největší byla tisícikoruna a velikost ostatních platidel se zmenšovala podle hodnoty. Nejmenší byla pětikoruna — 55mm x 80mm.

Velké obtíže byly i s hledáním předloh osobností, podle nichž měly být rytiny vyobrazeny na penězích. Sehnal ve válečném Londýně takový obraz Karla Havlíčka Borovského, aby odpovídal lidovým představám, byl nesnadný úkol. Dr. Mládkovi se to po dlouhém pátrání posléze podařilo a dvacetikoruna s Havlíčkem byla neobyčejně zdařilá. Štefánikovych portrétů bylo několik, ale na všech byl v uniformě

JOŽKA PEJSKAR

francouzského generála. I s rytinou T. G. Masaryka byly obtíže. Stokrunková státovka byla zvláštní tmavě olivové barvy s obrazem prezidenta Osvoboditele na přední straně, na níž tulipánový ornament ve zvláštní červené barvě, přetištěný nápisem „Tato státovka platí sto korun československých“ byl zvýšenou ochranou před paděláním. Na rubu byly zobrazeny Hradčany s částí Karlova mostu a malostranských věží v popředí. Komplikované vlasové kresby na této straně státovky byly další ochranou. Stokrunková státovka nesla podpis dr. Ladislava Feierabenda, ministra financí.

Ve snaze zabránit paděláním, měly státovky, vedle ochrany tisku, také ochranu ve vodotisku. Na tisícikorunové státovce malíř Feigl, umělecký poradce ministerstva financí, nakreslil hlavu syna Feierabendova, Ivy (působí jako profesor politických věd na kalifornské univerzitě v San Diegu). Ivův profil byl ochranou ve vodotisku. Tisícikoruna byla česká, barvy červené a modré, na přední straně s Jiřím z Poděbrad podle Mikoláše Alše a na zadní straně s Karlovým Týnem. Pětistokrunka se slovenským textem byla barvy hnědofialové, na přední straně měla hlavu Jána Kollára a na zadní straně byly zobrazeny Tatry.

Vytištěné peníze představovaly tehdy hodnotu třístatisíc britských liber. Bylo tudíž nutno postarat se o jejich bezpečné skladování. Pomohly britské úřady — nabídly starý, opuštěný pískovcový lom blízko města Bathu, s prostorami hluboko pod zemí.

Po válce, v červnu 1945, před svým návratem do vlasti, se dr. Feierabend s dr. Mládkem postarali o převoz státovek do Československa. Zanedlouho, koncem léta 1945 došlo k měnové reformě a státovky, připravené před třemi roky v Londýně, se konečně dostaly do rukou československého lidu a přispěly k nerušenému přechodu z protektorátních a říšskoněmeckých peněz na novou měnu.

A jaký byl další osud dr. Feierabenda a dr. Jana Mládka? Po návratu do Československa se dr. Feierabend věnoval svému hospodářství v Mirošově u Rokycan. Vlivem tehdy panujících poměrů, kdy se již silně projevoval komunistický vliv, se neschel vrátit na své bývalé místo v Kooperativě. Zato však vyvinul činnost mezi zemědělskými družstevníky. Za souhlasu vedoucích činitelů republikánské

strany zemědělského a malorolnického lidu, jejíž činnost nebyla po roce 1945 na nátlak komunistů povolena, vstoupil dr. Feierabend do čs. strany národně socialistické a zvláště ve volebním roce 1946 vystupoval na mnoha veřejných shromážděních, ačkoliv sám nekanididoval, proti komunistickému úsilí o totalitu v Československu. Byl za to velmi prudce napadán komunistickým tiskem a komunistickými úderkami na schůzích.

Po puči, v březnu 1948 se podařilo dr. Feierabendovi i s rodinou uniknout perzekuci odchodem do zahraničí. Octl se podruhé v exilu. Zpočátku žil v Aberdale v Anglii, potom přesídlil do Spojených států, nejdříve se usadil v Novém Yorku a později ve Washingtonu D.C., kde se stal národohospodářským redaktorem Hlasu Ameriky.

Kromě mnoha článků a rozhlasových relací napsal dr. Feierabend osm svazků svých pamětí. Nedávno vyšly v londýnském exilovém nakladatelství ROZMLUVY ve formě dvoudílné knížky pod titulem „Soumrak československé demokracie“.

O Feierabendově nejbližším spolupracovníku v exilovém ministerstvu financí, dr. Janu Mládkovi, viz zvláštní článek.

DR. JAN VIKTOR MLÁDEK, národohospodářský odborník světové pověsti, skonal 7. srpna ve Washingtonu ve věku 77 let. Podlehl delší nemoci. Mládek studoval na Karlově univerzitě v Praze a na Masarykově univerzitě v Brně. Získal tituly doktora práv a politických věd. Studium národního hospodářství, jež bylo jeho zálibou od středoškolských let, prohloubil ve Francii a v Anglii. Po návratu do Prahy působil — tuším — v Čs. národní bance, ale po nacistické okupaci odešel do Francie, kde vstoupil do čs. zahraniční armády. S ní přešel do Anglie, ale na vojně dlouho nezůstal. Byl povolán do čs. exilového ministerstva financí v Londýně a pověřen vedením měnového oddělení. Z toho titulu byl v roce 1944 vyslán do Spojených států na mezinárodní konferenci v Bretton-Woods, která — mimo jiné — rozhodla o založení Mezinárodního měnového fondu. Tak dr. Mládek stál u zrodu instituce, které v pozdějších letech — po krátké přestávce úřadování v Praze — sloužil 31 let. Nejprve jako čs. zástupce, později — po únorovém puči — jako měnový odborník. Dr. Jan Mládek ve fondu pracoval úspěšně a po zásluze byl povyšován na odpovědnější místa. Jeho znalosti a zkušenosti se oceňovaly do té míry, že si vlády vyžadovaly jeho pomoci; s takovým posláním působil v Japonsku, Laosu, Jižním Vietnamu a v Tunisku. Do výslužby odešel v roce 1977, aby se víc oddal zamílovanému jachtařskému sportu a — zásluhou své choti, paní Medy — výtvarnému umění. Mládkovi shromáždili sbírku obrazů a soch z Československa, založili nadaci pro středověký umění a rovněž ze svých peněz financovali ve významných amerických galeriích výstavy českého umění, především malířského. Dům Mládkových ve washingtonském předměstí Georgetown byl uměleckým salonem, kam přátelé a znalci umění rádi chodili. Dr. Jan Mládek byl velmi aktivním členem — a funkcionářem — Čs. společnosti pro vědy a umění. Byl odchovancem demokratických tradic první republiky, Československo v něm mělo důstojného, zasloužilého reprezentanta.

FRANTIŠKA PEJSKAROVÁ, jejížž skonu před třiceti lety vzpomínáme — zemřela dne 24. srpna 1959 v Mnichově — náležela k zakladatelům exilového Českého slova. Byla v letech 1954-1959 jeho první administrátorkou. Zejména se zasloužila o adresář. Od jejich dob počít tehdejších původních předplatitelů a čtenářů značně prořídil, mnozí z nich zemřeli, ale základní kámen, který po sobě Fanča zůstavila, byl položen pevně a mohli jsme na něm dále spolehlivě budovat. S mnohými předplatiteli si dopisovala. Jestliže ti čtou tyto řádky, necht' jí, obětavé české vlastence, věnují spolu s námi, jejími přáteli, zaslouženou vzpomínku. Jsme jí vděční za to, co vykonala.

Středisko informací a služeb pro Čechy a Slováky

poskytuje aktuální informace a potřebné služby týkající se

- asylového řízení
- Asl/G paragraf 17 „Duldung“
- pracovního povolení
- povolení pobytu
- oprávnění pobytu
- nabytí něm. státního občanství
- rozhodnutí o amnestii ze dne 27. října 1988
- legalizaci pobytu v NSR
- vyjmutí ze státního občanství ČSSR
- Tvorby kapitálu, cenné papíry a fondy
- uložení kapitálu
- financování vlastního bytu a rodinného domku
- možnosti kreditu
- daňového vyrovnání a přiznání
- registrace a zápočtu odpracovaných let v ČSSR

- finančního zajištění v případě invalidity
- finančního zajištění v důchodu
- zákonných povinností vůči Úřadu důchodového pojištění
- novelizace daňového zákona k 1. 1. 1989
- novelizace zákona o nemocenském pojištění k 1. 1. 1989
- reformy zákonn. důchodového pojištění

- Naši odborníci Vám poradí v otázkách pojištění
- Pomůžeme Vám při koncipování úředních dopisů a vyplňování formulářů
- Vaše záležitosti můžete projednávat v mateřštině

- Pro naši činnost je nezbytně nutný soustavný průzkum o postavení našich krajanů v sociálním pojištění ve Spolkové republice. Proto také my potřebujeme kontakt s Vámi.

Úřední hodiny: středa 10 - 16 hodin • telefon (089) 551 44 109

Iduna Versicherungen, Bausparen, Investment

Československé oddělení

8000 München 2, Sonnenstrasse 23, 5. poschodí

IDUNA

Immer der richtige Rahmen

Antonín Kratochvíl 65

Až se bude psát historie pronásledování a věznění českých spisovatelů, bude mezi těmi, kdo se po léta zasazovali za jejich propuštění, jméno novináře a spisovatele Antonína Kratochvíla. Dne 31. srpna se dožil v Mnichově šedesáti pěti let. Pracoval více než tři a půl desítky let v rozhlasové stanici Svobodná Evropa.

A. Kratochvíl pochází z Brna z rodiny filozofa Josefa Kratochvíla. Z filozofické fakulty Masarykovy univerzity byl vyloučen mezi prvními už v únorových dnech komunistického puče z roku 1948. Za lidská a občanská práva se zasazoval jako vysokoškolský funkcionář od skončení války. — Jaká to byla doba? Za právní nejistoty, kdy miliony lidí byly na útěku a kdy třídní justice upevňovala svou moc, byla lidská práva jak pára nad hrncem a mluvení o nich se podobalo pouličnímu zpěvu Armády spásy. Na světovém studentském sjezdu v Praze měl promluvit k delegátům francouzský Jan Čep o lidských právech. Funkcionáři Svazu mládeže a Svazu studentstva jeho projev zakázali, byl mu zakázán přístup do rozhlasu. V mezinárodním měřítku ovládala pole antifašistická stalinská propaganda. Když stál později Závěš Kalandra před soudem a před popravou, francouzský básník Paul Eluard odmítl podepsat protestní manifest André Bretona a Alberta Camuse, kteří žádali Kalandru svobodu. Eluard napsal, že prý má mnoho práce zastávat se těch, kteří své viny poirají a nemůže se proto zastávat také těch, kteří své viny přiznávají. Zbitý, zmučený a zdrogovaný Závěš Kalandra se „přiznával“ ke všemu, co žádal komunistický soud.

Od první chvíle v exilu začal Antonín Kratochvíl sbírat materiály o vězněných spisovatelích, psal články do exilového tisku, zapojil se do práce exilového PEN-klubu a všude přednášel otázku vězněných a pronásledovaných spisovatelů. Nesklízel jen souhlas. Mnozí nelogicky namítali, že připomínání osudu vězněných spisovatelů může těmto vězňům jen uškodit. Jiní pro sebe objevili lidská a občanská práva teprve ve chvíli, kdy jejich vlastní soudruzi porušili jejich vlastní občanská a lidská práva.

Tím vším se nedal Antonín Kratochvíl ani zmýlit, ani odradit od své práce. Jezdil na sjezdy PEN-klubu, organizoval a posléze především vydával práce z materiálů svého archivu. Tak vznikly tři knihy seriálu „Žalují...“, který je sbírkou dokumentů, převážně z oficiálního i komunistického tisku, o věznění a o všech dalších akcích komunistického režimu proti české kultuře. Ke knihám „Žalují...“, které nyní patří k základním materiálům pro výzkum komunistického teroru proti české kultuře, přistoupily jako doplněk antologie prózy a poezie vězněných „Básníci ve stínu šibenice“ a portréty a antologie „Via Dolorosa“. Těchto pět knih je trvalou obžalobou komunismu a českých komunistů za zločiny, kterých se dopustili na české kultuře. Antonínu Kratochvílovi nebude tato práce zapomenuta.

Jaroslav Dresler

MILDA LOEWY, loutkář — umělec, zemřel náhle v Paříži dne 8. srpna. O tři týdny později by se dožil 76 let. Milda, vždy přívětivý, usměvavý, přišel ke kariéře vysoce profesionálního loutkaře krušnou cestou. Pocházel z rodiny výrobce světoznámé slivovice v Napajedlích. Druhá světová válka ho zastihla v čínské Šanghaji a jen díky tomu ušel krutému osudu, který postihl jeho rodinu. Zahynula v nacistických vyhlazovacích táborech. Přezila jen Mildova sestra, která se přestěhovala do jihoafrického Johannesburgu. Milda, když byla v roce 1949 jeho zděděná továrna na slivovici zestátněna, se vypravil za sestrou. Zastavil se v Paříži a tam dostal zprávu, že sestra zahynula při automobilovém neštěstí. Milda zůstal sám v Paříži, která se mu stala na dalších čtyřicet let domovem. Přítel, sochař Říha, vyřezal Mildovi ojedinělé loutky, Milda sestavil program, s nímž přes 35 let obířel svět. Měl pevná angažmá — na podzim ve vídeňské televizi, nevím kdy, ale pravidelně hostoval ve varietním divadle v Hamburku, mezi tím Amerika, celá západní Evropa. Milda občáštěňoval mezinárodní publikum malých i velkých, lidé se váleli smíchy, když jeho zpěvače při vysokém cé se vypínala prsa, když jeho cikánský primáš, dojat vlastní melodií, klesl na kolena. Mildův humor nebyl vulgární. Vysloveně situační komické výlevy uměl střídat se scénami sladkoboletnými, při nichž smích tlumila přirozená soustrast diváka s osudem nositele komické scény. Čeští malíři v Paříži byli jeho přátelé, hosté z Prahy, herci i výtvarníci, našli v Mildovi přívětivého, ochotného hostitele. V čs. kolonii v Paříži bude Milda citelně chybět: už i proto, že nechyběl na žádném podniku, pořádaném kýmkoliv z české kolonie. Byl to hodný člověk, uměl obveselovat loutkami i psaním — měl rád vtip a uměl se smát — i rozesmávat jiné. red

Český PEN—klub obnovuje činnost

V Praze obnovil český PEN-klub, sdružující poety, esejisty a novelisty, po přestávce dvaceti let činnost. Dostal k tomu svolení, ale trochu podivné: když členové klubu přišli 1. srpna ve čtyři odpoledne s pozvánkami do Art-klubu v Chodovské vodní tvrzi v Praze, nechťeli je pustit dovnitř. Spisovatel Ivan Klíma posléze navrhl, aby se schůze — byla to valná hromada — přeložila do bytu Jiřího Muchy na Hradčanském náměstí, což se i stalo. Někteří pozvaní účastníci chyběli, protože jim to znemožnila Bezpečnost. Nesměl přijet Jan Trefulka z Brna, Milan Šimečka z Bratislavy, Eva Kantůrková z Písku. Na Bezpečnosti byl zadržován Václav Havel (byl vyslýchán pro Několik vět) a dostavil se až ke konci schůze. Bezpečnosti unikl Ludvík Vaculík a přišel rovnou do schůze k Muchovým. Šestadvacet členů v dvouhodinovém zasedání rozhodlo o nových členech, zvolily se komise, z nichž sociální má řešit případy spisovatelů, žijících v tísnivých materiálních podmínkách. Václav Havel předložil návrh, aby PEN-klub podal prezidentu Husákovi žádost, aby byli propuštěni z vězení Ivan Jirous, Petr Cibulka a František Stárek. Proti odeslání dopisu nikdo neprotestoval, ačkoliv František Kavka oznámil, že Jirouse a další jmenované nezná, nemůže se proto připojit k výzvě za jejich propuštění a nemůže ani hlasovat za zvolení Jirouse do PEN-klubu. Jirous přesto zvolen byl. Spolu s ním bylo zvoleno ještě asi dvacet nových členů. Mezi nově přijatými jsou oficiálně uznávaní spisovatelé, ale i někteří, jimž není umožněno v Československu publikovat. Pražský PEN-klub má v úmyslu organizovat setkání literárních tvůrců všech směrů, oficiálních, samizdatových i exilových a usilovat o sjednocení české literatury.

Předsedou nového výboru je Jiří Mucha, členy Václav Havel, Zdeněk Urbánek a Ivan

Klíma. V lednu 1990 se má konat valná hromada. PEN-klub je toho času první oficiálně povolená organizace, která není řízena ani komunistickou stranou, ani vládou a může, ba dokonce se má svobodně vyjadřovat ke všem velkým problémům života, především k lidským právům.

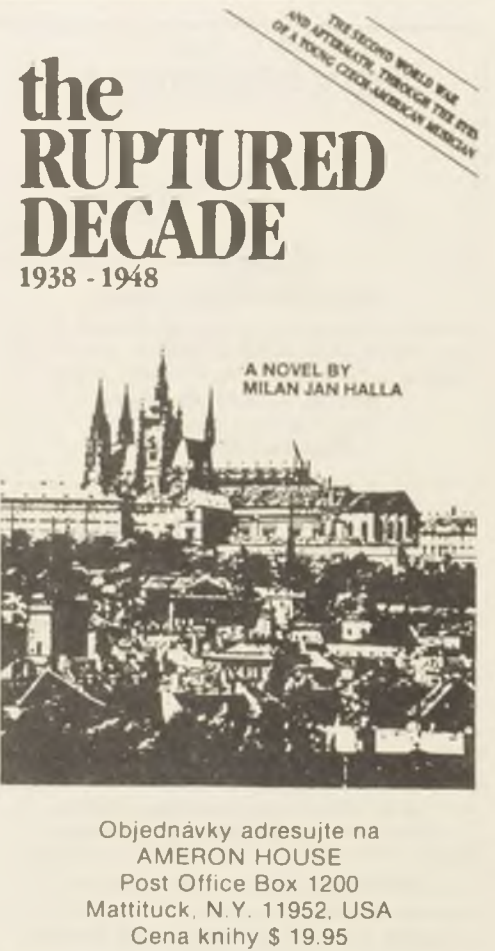
Pěkný dar věnoval do nových začátků PEN-klubu exilový spisovatel Jan Beneš: odkázal mu svůj dům v Praze-Troji.

Obnovení činnosti s radostí uvítal i předseda českého a slovenského exilového PEN-klubu, dr. Rudolf Ströbinger. Vyzvedl, že se členové exilového klubu od roku 1953 snažili navazovat na demokratické tradice české literatury, v jeho řadách jsou spisovatelé jako Jiří Gruša, Gabriel Laub, literární vědec prof. Měšťan, vynikající znalec skandinávské literatury prof. Kejzlar, literární historik dr. Antonín Kratochvíl anebo slovenský publicista Alexej Kusák. S obnovou činnosti českého PEN-klubu v Praze se jistě obnoví i stará přátelství mezi jednotlivými členy, bude možno spolupracovat v duchu Charty mezinárodního PEN-klubu a lze se těšit na setkání a spolupráci na mezinárodních kongresech. V této souvislosti dr. Ströbinger upozornil, že z podnětu exilového PEN-klubu přijal kongres mezinárodního PEN-klubu v Maastrichtu na jaře rozhodnutí, navrhnout dramatika Václava Havla za jeho humanistický postoj a jeho úsilí o demokracii za letošního kandidáta Nobelovy ceny míru. K návrhu se připojily PEN-kluby polský, maďarský, švýcarský, rakouský a anglický. Bylo by správné, aby návrh podepřel i obnovený český PEN-klub. Jistě by bylo významným, kdyby člen výboru obnoveného českého PEN-klubu, spisovatel Václav Havel, byl laureátem Nobelovy ceny míru na rok 1989.

Kulturní zprávy z domova a ciziny

Architektonické soutěže v Praze — bude jich v letech 1989-1992 celkem šestnáct — vypíše z podnětu útvaru hlavního architekta města — Národní výbor ve spolupráci se Svazem českých architektů. Námety: konečná úprava Náměstí republiky, budova České filharmonie, obytný útvar pro 30 000 lidí v Dolních Počernicích, přestavba pražských čtvrtí, stavba asi 20 hotelů. ● Na pařížském hudebním festivalu v „Cité“ byly na několika z 35 srpnových koncertů uvedeny skladby barokního Karla Stamitze, jehož otec Johann pocházel z Německého Brodu. Na koncertu v chrámu sv. Ludvíka se dával i Dvořákův Americký kvartet. Na koncertech v St. Chapelle se kromě Stamitze přednesly i skladby českého skladatele Antonína Rejchy (narodil se v Praze roku 1770), který delší dobu prožil — a proslul — ve Francii. Nebyl zapomenut ani jeho vrstevník, Jan Ladislav Dusík, český pianista a skladatel, narozený roku 1760 v Čáslavi. Působil ve Francii, některá jeho díla měla premiéru v pařížském divadle Odeon. Zemřel roku 1812, ale jeho skladby nejsou zapomenuty. ● Americká soukromá organizace kontrolující dodržování lidských práv, Helsinki-Watch, vydala nedávno publikaci Lidská práva v Československu, v níž na 120 stranách dokumentuje, jak se v Československu porušuje svoboda slova, shromažďovací a náboženská.

Další vydaná publikace na 60 stránkách podrobně pojednává o asi třiceti nových nezávislých iniciativách a jejich poměru k Chartě 77. Knížku sestavila Janet Fleischmannová, vedoucí dokumentačního oddělení Helsinki-Watch v New Yorku, která letos v červnu navštívila Československo. ● Andy Warhole, zakladatel amerického pop-artu, původem z východního Slovenska, je představen na posmrtné výstavě v Bratislavě kolekcí nejvýznamnějších prací. ● Film o Karlu Čapkovi dokončuje na Barrandově režisér Štěpán Skalický. Film má název Člověk proti zkáze a bude mít premiéru 9. ledna 1990, v den stého výročí narození Karla Čapka. ● Maďarská televize vysílala 28. července nejznámější aktovku Václava Havla Audience. Autor nepřijel, ač byl pozván. Zakázala mu to policie s odůvodněním, že je podmienečně propuštěn z výkonu trestu na svobodu na osmnáctiměsíční zkušební dobu. ● Na světoznámém festivalu v Salcburku měla dva koncerty Česká filharmonie. Jeden koncert dirigoval Václav Neumann. Dával se Dvořák, Martinů a Mahler. Václav Neumann dirigoval rovněž koncert České filharmonie na festivalu Korutánské léto ve Villachu, na pořadu byla Smetanova Má vlast a Dvořákova sedmá symfonie d-moll. ● V Santiagu de Chile vystupovalo koncem června úspěšně pražské Černé divadlo — první čs.

těleso, které navštívilo Chile od roku 1973. ● V západoněmeckém Kasselu se koná výstava reprezentačních prací malíře Alfonse Muchy, který zemřel před 50 lety. ● Jubileum 150. výročí vzniku fotografie se v Československu připomíná několika výstavami, z nichž pražská v Mánesu předvádí průřez tvorby slavných fotografů z celého světa. Americká kolekce byla oceněna a je pojištěna na milion dolarů. ● Komorní orchestr Janáčkovy akademie múzických umění v Brně byl pozván katalánskou institucí na mezinárodní interpretační kurzy a uspořádá též v několika severošpanělských městech koncerty se skladbami Bacha, Vivaldiho a Brittena. ● Do října probíhá ve francouzském historickém opatství Royaumont festival převážně staré hudby; jednou z mála výjimek byl pořad Dvořákovy melodie. Na mezinárodním kolokviu středověké hudby byl tématem Jerome de Moravie v pařížském prostředí 13. století. Moravský Jeronym je v odborných kruzích, zejména ve Francii, slavné jméno. Napsal pojednání o tehdejší hudbě, které se hodnotí jako obraz intelektuálního života dávné Paříže. ● Divadelní festival aktualit na Nové scéně Národního divadla umožnil zájemcům poznat divadelní soubory z Karlových Varů, Chebu, Kladna, Mladé Boleslavi, Olomouce, Ostravy, Uherského Hradiště, Opavy a Plzně. ● V Umělecko-průmyslovém muzeu v Praze je výstava českého secesního skla, na níž jsou hlavně výrobky šumavské sklárny v Kláštereckém Mlýně. Výstavu před tím viděli v Düsseldorfu a ve Frankfurtu nad Mohanem. ● Ve Vídni se v kruzích milovníků divadla a kritiků těší velké přízní Radošinské naivní divadlo v Bratislavě, na jehož představení videnští zájemci dojíždějí do Bratislavy. Kritika projevila přání, aby byl soubor pozván do Vídne. ● Na mezinárodních mistrovských interpretačních kurzech na Janáčkově akademii v Brně, které skončily 30. července, byli mezi 65 umělci zastoupeni i Japonci, Kubánci a Holanďané. ● Dialog Praha — Los Angeles je název výměnné výstavy mladých výtvarníků — 15 Američanů a 12 Čechů — na které lze v Praze sledovat, co mladí umělci z rozličného prostředí mají společného a co je rozvojové. ● V Rakousku se konalo nejméně patnáct vystoupení jazzových, rockových a folklorových souborů, mezi nimiž Kosíkův soubor předvedl výběr moravské lidové hudby na zámku Stoitzemdorf v obci Eggenburh. ● Hudební divadlo v Karlíně hostovalo úspěšně v červenci ve Francii s pořadem Offenbach, v němž byly předvedeny ukázky skladatelových slavných operet. ● Brněnská státní filharmonie zajela 23. srpna do Vídne, kde na dvou koncertech přednesla díla Smetany, Dvořáka a Wagnera. ●

Právě vyšlo

ANTONÍN ŠVEHLA
dokumentovaný profil
československého státníka.

Objednávky vyřizuje:
autor Dr. V. Dostál, 84-09 80th Road,
Elmhurst, N.Y. — 11373, USA
v Evropě do admin. České Slovo,
Postfach 860 604, D-8000 München 88
(Cena US dol. 15 a poštovné nebo DM 27)

Čechoslováci v USA

Ten správný čas na zamyslenie je tu. Kedy a ako podobné problémy predvídať, vyhnúť sa či riešiť — to Vám bezplatne poradím.
Setriace plány — výhodnejšie ako klasická IRA, 401 K — a s veľkou výhodou — so životným poistením, dôchodkové plány, úrazové a nemocenské poistenie nie len pre Vašu rodinu, ale aj pre návštevníkov z domova — to všetko Vám vysvetlím v rodnej reči. Neváhajte a zavolajte. Už sa teším do počutia.

Vladimír Sýkora
40 William Street
Wellesley, MA 02181
Tel.: 617-237-4900
508-883-3642
(24 hodín - nechajte odkaz)
Volajte collect

Malý oznamovatel

PŘEKLADY — TLUMOČENÍ

z češtiny do němčiny a naopak provádí a ověřuje veřejně ustanovený a přísední soudní překladatel a tlumočnick s dlouholetou zkušeností (listiny, smlouvy, literatura)

Dipl. Verwaltungswirt (FH)

ROLAND RICHTER

Steinstr. 46

8000 München 80, tel.: 089/48 65 79

Termíny jen po telefonické domluvě!

Úředně ověřuji překlady.

Poskytuji porady při žádostech o propuštění z čs. občanství, při žádostech o německé státní občanství, při zápočtu let do Rentenversicherung. Vysokoškolsky vzdělaná, přísední soudní překladatelka

ELIAN S O T T

Musikantenweg 4, 6000 Frankfurt/Main 1

Tel.: 069/44 64 20

od 17-19 hod. mimo soboty a neděle

Prosím o písemné nebo telef. spojení.

Překlady z češtiny do němčiny a do angličtiny a z obou řečí do češtiny provádí a úředně ověřuje přísední, soudní překladatel

LADISLAV SANTIAGO DE LA CRUZ

Guerickerstrasse 21, 8000 München 40

tel.: 089/36 17 404 nebo 36 17 405

Zároveň pojištění (životní, urazové), právní, povinné ručení, domácnosti atd. pro BAYERISCHE VERSICHERUNGSKAMMER

PŘEKLADY * INFORMAČNÍ SLUŽBY

— Překlady pro žadatele o azyl — Úřední spisy —

Tlumočení — Porady v životních otázkách

Překlady a tlumočení z češtiny do němčiny — ruštiny a naopak provádí a ověřuje veřejně ustanovený a přísední, soudní a úřední účely připuštěný překladatel a tlumočnick s velkou praxí. Pomohu při kterémkoliv problému.

Antonin Mareš

Schleishelmerstrasse 14

8000 München 2; tel: 089/523 46 69

Ubytování ve Vidni vám poskytne

MIROSLAV SEĎA

Wien 1070, Westbahnstr. 18

Tel.: (222) 93 88 112 nebo 64 57 415

Cena od 22 DM na osobu

Zn.: „Upřímný“ č. 1-VII-89 — Svobodný, 35letý Moravan, žijící v USA, hledá za účelem sňatku upřímnou holku přiměřeného věku. Ve dvou se to lépe táhne.

Zn.: „Pánové, zadejte se, nebudete llovat“ č. 2-VII-89 — najde se ještě intel., veselý nekuřák a romantik sportovního typu s jemným chováním a vystupováním gentlemana do 52 let? Kde jste se, kluci, všichni poděli? Laskavě, pošlete foto.

Zn.: „Kazatel 4: ix-xii“ č. 3-VII-89 — Čecho-američan, 56, bez závazků, povoláním univerzitní profesor, povahou chalupník, usedlý v Nové Anglii, evangelik, hledá přítelkyni přiměřeného věku v USA či Kanadě k dopisování a příp. seznámení.

Zn.: „Přítelstváhození možné“ č. 4-VII-89 — Češka, samostatná podnikatelka, žijící 20 let v NSR, by ráda poznala Čechoameričana, žijícího v USA

Zn.: „Hnědooká“ č. 5-VII-89 — Hezká středoškolačka, 34, 164/58, bez závazků, z jihozápad Německa, hledá sympatického, seriózního partnera pro cestování, ev. společný život. Prosím foto — vrátím.

Zn.: „FFM-Stg-WU“ č. 6-VII-89 — Ing., 58, 182, 87 s všestrannými zájmy, před umění — hledá seznámení se ženou od 45 let výše, dítě vítáno, foto nutné.

Zn.: „Vše hradíme“ č. 23-VII-89 — Řidič těžkých stavebních strojů a elektromechanik pro rozvodná zařízení hledají sponzora v USA, Kanadě nebo Austrálii. Zatím jsme v BRD, ale rádi bychom do zámorí.

Poplatek do 30 slov 20 DM, za dvojí otištění 30 DM, pro zámorí US dol. 15, při dvojím otištění US dol. 20. Poplatek zašlete zároveň s objednávkou. V odpovědích uvádějte na obálce zřetelně značku tučně vytištěnou s následujícím číslem. Jinak nemůžeme zaručit doručení. Uzavěrka 25. předcházejícího měsíce.

Zn.: „Peníze nejsou podmínkou“ č. 7-VII-89 — Dva osamělí chlapi 28/171 a 27/165 v BRD hledají dvě osamělé ženy (USA, Kanada, Austrálie)

Zn.: „Život je jen náhoda“ č. 8-VII-89 — Hnědooká, hnědovlasá, milá, byv. jiho-Češka, žijící se svou 13letou dcerkou v Linci, by se ráda seznámila s rozumným a vyrovnaným mužem nad 40 let. Vzdělání technické, dobrá kuchařka.

Zn.: „Čs. evangelik“ č. 9-VII-89 — Hledám též čs. evangelickou ženu kolem padesátky, 170 cm /70 kg, zájem o kulturu a historii. Děti se vdaly, cítím se sám.

Zn.: „Zdravý důchodce“ č. 11-VII-89 — 67letý hledá českou ženu kdekoliv ve svobodném světě, která by byla ochotna napsat pravdivou historii emigranta. Každé odepiši.

Zn.: „Původ nerozhoduje“ č. 12-VII-89 — Hledám upřímnou, čestnou dívku, děcko není překážkou. Jsem 44/170, středoškolák, bez závazků, rozveden, příjemného zevnějšku, nekuřák. V NSR jsem od prosince 88. Ozvi se.

Zn.: „Za účelem sňatku“ č. 13-VII-89 — Rozvedená, 36/160, 55 kg, z Brna - nekuřačka s dcerou hledá partnera ze záp. Evropy do 43 let.

Zn.: „Hezká Češka z Prahy“ č. 15-VII-89 — VŠ, 35letá, svobodná, 160 cm, dlouhé blond vlasy, modré oči, pěkné postavy, hledá seriózního partnera za účelem sňatku. Foto pošlu.

Zn.: „Partner pro životní cestu“ č. 17-VII-89 — Je mi 29 let, vystudovala jsem ve Švýcarsku, kde též žiji a pracuji. Ráda bych se seznámila s Čechoslovákem přibližného stáří a vzdělání. Samozřejmě, že i osobnost je důležitá, abychom se k sobě hodili. Pokládám se za realistku, což nevylučuje, že se také ráda zasním, zasměji a že ráda vychutnávám pěkné věci v životě. Mám dost času, i když se jim nevěnuji pravidelně. Touto dobou patřím nejspíše do kategorie kutilů (kutilek). Vážíte-li si upřímnosti a dokážete-li ji opakovat, pak mě potěší Vaš dopis.

Zn.: „Nabídka k sňatku“ č. 18-VII-89 — Jsem svobodný, bez závazků, 47letý nekuřák, 181 cm, z Kanady. Mám rád výlety do přírody, divadlo, koncerty, tancování a rád bych se seznámil i oženil s ženou, která by měla zájem o založení rodiny.

Zn.: „Šarm a harmonie“ č. 19-VII-89 — Reprezentativní, šarmantní VŠ, blond, všestranných zájmů, s 3letým synem, by se chtěla seznámit s charakterem, intel. mužem do 45 let (i s dítětem) s opravdovým zájmem o harmonický, rodinný život. Prosím foto, vyměním nebo čestně vrátím. Jen seriózní zájem.

Zn.: „Sponzor v Kanadě“ č. 22-VII-89 — Mladí manželé z Moravy, oba srpen 59, t.č. v BRD, hledají pro sebe a své dva syny sponzora v Kanadě. Může nám někdo pomoci?

Zn.: „Život je jen náhoda“ č. 1-IX-89 — 39/178, žijící od r. 1971 v BRD, hledá přítelkyni pro všední den i neděle. Prosím foto, čestně vrátím.

Zn.: „Kdekoli v záp. Evropě“ č. 2-IX-89 — Pro svou známou, příjemnou a hez. ženu, 56let, v duchu, hledám charakt., zdravého muže 65-75 let s autem, pro klidný, společný podzim života.

Zn.: „Vždy s úsměvem“ č. 3-IX-89 — 44/175/78 tmavovlasý s knírem, žijící ve Švédsku, by rád poznal štíhlou, příjemnou ženu přiměřeného věku pro společnou cestu životem. Foto vyměním nebo vrátím. Mám šanci?

Zn.: „Nechci být sám“ č. 4-IX-89 — Čech, 30letý, žijící v Německu, by se rád seznámil s vhodným protějškem.

Zn.: „Společné vánoce“ č. 5-IX-89 — Absolv. voj. akademie v ČSSR, 61/173/80, hledá intel., hodnou ženu za účelem sňatku. Prosím foto. Mám občanství NSR.

Zn.: „Olomouc“ č. 6-IX-89 — Absolventka VŠ, 26/160, něm. původu, dosud v ČSSR, hledá partnera, který ji naučí nejen lyžovat. Přednost z Evropy, fotka vítána.

Zn.: „Ve dvou se dál dojde“ č. 7-IX-89 — Lékařka, 44letá, menší postavy, všestranných zájmů, podnikavá, hledá inteligentního partnera.

Zn.: „Za valuty“ č. OB-902-IX-89 — Koupím v Praze garsoniérku nebo jakýkoliv byt v osob. vlastnictví.

KUS DOMOVA V ALPACH

ČESKÝ PENSION

MILAN

Celoroční lyžování, koupání, tenis, plachtění, koně, houby, tanec.

5700 Zell am See, Rakousko, Zellermoosstr. 75
Tel. 0043 6542 7113

Výlety Grossglockner, Kaprun, Salzburg, Innsbruck, Krimml.

Tydenní Wanderkarte pro všechny lanovky v létě 280 Sch.
Česká kuchyně

Polopense od 26.- DM

zahájení zimní sezóny od 2. XII.

Pište česky

Krajané v celém světě: V pojištění, v podnikání, financování, půjčkách, prodeji a koupi lékařských praxí a jiných firem. Vám neutrálně poradí

AGENTUR PAZDERA

Kreuzplatz 20, CH-8008 Zürich

Tel.: CH: 01 932 32 22; BRD: 00411-932 32 22
Provoz 24 hod. denně, o nedělích i svátcích

Zn.: „Společný život“ č. 8-IX-89 — Hledám citově založenou ženu, která má děti do 10 let nebo chce založit rodinu. 45/170 — tenisový trenér.

Zn.: „Jsi-li sám“ č. 9-IX-89 — Jsi-li vdovec bez závazků a rozhodl ses začít ještě znovu — bolest ztráty znám. Žiji na jihu USA, je mi 54 roků. Ozvi se, myslíš-li to upřímně a vážně. Samota není příjemný pocit.

Zn.: „Pro budoucnost“ č. 10-IX-89 — Rozv. 28/165, SŠ, blond dlouhovlasá, t.č. v Bavorsku, hledá chrakter, muže, s nímž bych mohla šťastně žít.

Zn.: „Sympatie“ č. 11-IX-89 — Pro svého synovce, svobod. lékaře-gynekologa (33 let, 185 vysoký, štíhlý, žijící v ČSSR) hledám aktivní dívku přiměřeného věku k dopisování. Zájmy: divadlo, turistika, hokej.

Zn.: „Také nekuřačka“ č. 12-IX-89 — Nalezne se osamělá krajanka, starší 65 let, jež by vyměnila samotu za společný život ve dvou? Odpověď potěší.

Zn.: „Slibný podzim“ č. 13-IX-89 — 36letá se 7letým synem hledá k seznámení upřímného a sympatického muže z Mnichova. Prosím foto (vrátím) a telef. číslo.

Zn.: „True blue“ č. 14-IX-89 — 25letá/172, Češka, žijící v Chicagu, hledá intel., pohledného partnera, nekuřáka do 33 let k vážnému seznámení. Najdu toho pravého, který mě vysvobodí z mé samoty? Foto uvítám, přednost USA.

Zn.: „Hledám Tě“ č. 15-IX-89 — Čech, 32/175, žijící od r. 85 v Mnichově, by rád poznal milou a upřímnou dívku. Prosím o foto.

Zn.: „Doktorka medicíny“ č. 16-IX-89 — toho času žijící v ČSSR — hledá vhodného partnera v záp. Evropě či zámorí. Milá blondýnka středního věku, hovořící německy a anglicky, se těší se svou 9letou dcerou na odpovědi.

Zn.: „Jen upřímné jednání“ č. 17-IX-89 — 57letá pohledná žena, žijící v Bavorsku, hledá charakt. a spolehlivého muže, který by rovněž chtěl krásná léta životního podzimu prožít ve vzájemném porozumění a pohodě v útulném domově.

Zn.: „Žiji v Holandsku“ č. 18-IX-89 — 39letá lékařka s dvouletým synkem hledá sympatického, spolehlivého, čestného muže do 43 let se zájmem o rodinný život. Malého mít rád je podmínkou.

Zn.: „Víc než přátelství“ č. 19-IX-89 — Sympatická, 39/160/48, bez závazků, ze Skandinávie, hledá milého, sportovního a podnikavého přítele se zájmem o cestování a o založení rodiny.

Zn.: „Odepišem každé“ č. 20-IX-89 — Mladý muž, 36 r., 185/85, žijící 7 mes. v Rakúsku s 9roč. synem, hledající ženu, která dokáže mat. rada. Důfáme a veríme.

Zn.: „Vzájemné porozumění“ č. 21-IX-89 — Svobodná, bezdětná lékařka všestranných zájmů, 170/32, hledá sympatického, seriózního přítele z USA. Žiji nyní v Mnichově.

Zn.: „Bavorské předání“ č. 22-IX-89 — Hledám vysokou štíhlou dívku (28-35 let), která ráda sportuje, cestuje, má zájem o vážnou hudbu a vškerou kulturu, se smyslem pro rodinu a vše hezke.

Zn.: „Základ z USA“ č. 23-IX-89 — Jihomoravák, budující usedlost — „Homestead“ v lesním zátiší rekreační oblasti, hledá milý protějšek do 35 let. Máš-li ráda přírodu, humor, klid a pohodu v rodinném kruhu, ozvi se. Pošleš-li foto, potěšíš.

Zn.: „Shoda“ č. 24-IX-89 — 50roční Čecho-slovačka hledá sympatického seriózního přítele pro společný život. Žijem v NSR.

Zn.: „Tomáš“ č. 25-IX-89 — 26letý Moravák, žijící t.č. v Salzburku, by se rád seznámil s příjemnou a sportovně založenou dívkou. Prosím foto — odpovím (Rakousko není podmínkou).

Zn.: „Přátelství — sňatek“ č. 26-IX-89 — 27letá, hezká dívka, žijící na Moravě, hledá seznámení s mužem v BRD.

Zn.: „Absolut. důvěra, reference“ č. 27-IX-89 — Hledám au pair — evt. starší paní k dvouletému chlapečkovi od 15. 11. do 17. 12. Pracuji jako lékařka — nepravdivě občas v noci. Další dle dohody.

Zn.: „Zpátky cesta nevede“ č. 28-IX-89 — Důlní ing. (29) z Ostravy, žijící bez azylu v NSR, hledá sponzoraci do Kanady. Veškeré výdaje uhradím.

ČEMU SE DOMA SMĚJÍ

Jakeš se šel dát ostříhat. Ještě se ani neuvelebil v křesle a už přiběhl holíč s úslužným „Á, soudruhu generální tajemníku, tak copak to bude dnes? Zástřih nebo něco jiného?“

„Právě jsem se chystal o tom s vámi promluvit,“ začal rozšafně Jakeš. „Víte, mám problém. Musím teď víc chodit mezi lidi, hodně s nimi mluvit a rád bych, kdybyste mi udělal frizuru, která by mě udělala trochu modernějším, abych byl pro lidi přitažlivější, populárnější. Rozumíte mi, co myslím?“

„Ano, chápu, vím, oč vám jde, soudruhu generální tajemníku. Něco, aby to bylo šik, ale aby se to i hodilo. Ježek, to by nešlo, to nosí američtí vojáci. Kotlety, to je staromódní. Lokna, na to už nemáte věk. Safra, co najít, aby to bylo šik a pasovalo to? Něco moderního. Ale, už to mám, soudruhu generální tajemníku, už vím, jak to uděláme...“

„A co to bude?“ chtěl vědět Jakeš.

„Já vám to, soudruhu generální tajemníku, udělám na havla.“

*

Kde je v Československu nejúrodnější půda? Nikoli na Haně, jak se až doposud soudilo, nýbrž na Václavském náměstí v Praze. Tam se současně zavlažuje i mláti.

*

Kde jsou v Československu nejlacnější byty? Zase v Praze na Václavském náměstí. Tam je plyn a voda zdarma.

Zn.: „Millionář prosí o pomoc“ č. 29-IX-89 — V loterii žadatelů o emigraci do Spojených států (OP-I) jsem z 3.200.000 uchazečů vyhrál — ale nemohu emigrovat bez sponzora. Jsem svobodný, zdravý, 22letý zedník z Hradce Králové. Stavitelé, architekti, přátelé zedníci, Hradečáci, pomozte. Můžete psát přímo na Emil Majurník, Kohlstrasse 18, D-7900 Ulm, West Germany.

Zn.: „SOS, SOS...“ č. 30-IX-89 — Slobodný lékař, t.č. v NSR, hledá spolehlivého sponzora v USA alebo v Australii. Verím, že mi pomůžeš. Ozvi sa, prosím.

Zn.: „Prostějovák“ č. 31-IX-89 — Hledám sponzora v Kanadě, jsem vyučený zámečnick, t.č. odborný učitel a spolu se synem (18 let) bych chtěl žít v Kanadě. Pavel Barták, Gasthof-Pension Fohlenhof, D-8581 Neudrossenfeld, Záp. Německo.

Zn.: „Prosbu o radu“ č. 32-IX-89 — Německy mluvící Čechoameričan středního věku, technik, dlouholetá praxe v lek. elektronice, krátká v servisu počítačů, tiskáren a komunikace dat, hledá zaměstnání v NSR. Děkuji.

Zn.: „Foto vítáno — odepišu všem“ č. 33-IX-89 — Pohledný modrooký kluk, 24/185, z Bavorska, s azylem, hledá sympatickou dívku se smyslem pro sport a český humor.

Zn.: „Sám Čech v poli“ č. 34-IX-89 — Soukromý podnikatel — řemeslník sportovního typu, nekuřák, bez závazků, 48/169/69 — hádají mi 38 let. Hledám dívku do 40 let. Žiji v USA. Foto vrátím.

Zn.: „Podílík se hledá pro úspěšný, slibné se rozvíjející obchod s uznávaným partnerem v ČSSR a Maďarsku“ Tel: 02051/6 46 74 PHILIPP, Postfach 10 08 62, D-5620 Velbert 1, West Germany.

Zn.: „Dohoda“ č. OB-901-IX-89 — Prodám vilu, 7 pokojů, hala, 2 koupelny, ú.t., 3 garáže, velká zahrada. 5 km od krajského města na Moravě.

Zn.: „Vysoká kvalita“ č. OB-904-IX-89 — Nabízíme krásný, komfortní, rekreační dům se zařízením ke koupi za marky nebo dolary pro příbuzné v ČSSR. Situovaný 50 km od Prahy, směr Plzeň, krásná poloha, velká zahrada.

Zn.: „Dobrý řemeslník“ č. OB-903-IX-89 — Žiji v Holandsku, kde mám trvalé povolení k pobytu, ale hledám vhodnou práci kdekoliv. Jsem vyučený malíř-natěrač pro stavební výrobu s 6letou praxí. Vyznám se v tapetování, malování bytů, ovládám dobře lakování, stříkací techniku a jiné práce.

PŘEVOZ AUTOMOBILŮ do ČSSR

Chcete příbuzné nebo přátele podarovat AUTOMOBILEM?

Zajist'uji: koupi, převoz, vyřídím všechny formalty

Helnz Fischer

Herzogstr. 11

8500 NÜRNBERG

Bundesrep. Deutschland

DOVOLENÁ ve Švýcarsku ve vlastním domě za dovolenou v jiné zemi v zámorí za stejných podmínek, dle dohody. Pište na: F. Lattenberg, dipl. Arch. Messenriet, CH-8500 Frauenfeld, Schweiz.

Opět v prodeji domy ve Španělsku

od 60.000 sFr.

Zajistíme financování na 50 procent ceny, výborná možnost celoročního podnájmů.

AGENTUR PAZDERA, Kreuzplatz 20,

CH-8008 Zürich, Švýcarsko

tel.: 00411-932 32 22

**AGENTUR
PAZDERA**

Služba denně (i ve svátky) plných 24 hodin.

Kreuzplatz 20, CH-8008 Zürich

Telefony: 932 32 22 nebo 252 77 47

Předvolby: ze Švýcarska: 01

ze Spolkové rep. Německo: 00411

z Velké Británie: 010411

Váš Hubert Peter Pazdera

Ve Flushing Meadow našim tenistům štěstí nekvetlo

Když v neděli 10. září krátce po osmé hodině večerní proměnil Němec Boris Becker (na Ústředním dvorci Armstrongova stadiónu v newyorském Flushing Meadow) v závěrečném utkání amerických „otevřených“ tenisových přeborů proti Lendlovi hned první mečbol, nebylo nám Čechoslovákům příliš veselo. Uvědomili jsme si, že skončil poslední grandslamový turnaj r. 1989, na který budeme chtít brzo zapomenout. A tak chtě nechtě naše mysl zalétala zpět do „New Yorku 1987“, kdy „US-Open“ bylo doménou čs. tenisové školy. Z těch 4 prvenství, které tehdy Martina Navrátilová s Ivanem Lendlem v New Yorku získali, zbylo nám jediné: vítězství v dámské čtyřhře, o které se zasloužily obě dvě bývalé čs. reprezentantky: Martina Navrátilová s Hanou Mandlíkovou, které neměly v této soutěži vážnější konkurenci a finále nad Američankami Pam Shriverovou a Mary Joe Fernandezovou vyhrály 5:7, 6:4 a 6:4.

V hlavních soutěžích amerických přeborů — ve dvouhrách — však obě naše světové tenisové hvězdy v závěrečných zápasech neuspěly: Martina sice ve finále sahala po prvenství, ale nakonec ji i tentokrát nervy připravily o další úspěch. Ivana Lendl pak poslední zápas nezastihl zrovna ve formě.

Ivan Lendl, který na letošních přeborech USA v New Yorku předváděl hezký tenis, ztroskotat ve finále na německém reprezentantu Borisovi Beckerovi, se kterým prohrál 6:7, 6:1, 3:6 a 6:7. Jeho hra ve třetím a na počátku čtvrtého setu byla všechno jiné, než dobrá; pravda, v závěru zápasu se očividně zlepšil, ale v tom druhém tie-breaku, který definitivně rozhodl o jeho porážce, hrál jako začátečník a prohrál tři svá podání. Lendlovou největší slabinou byl tentokrát bekhend, stejně jako voleje, a ani na první podání nemůže být příliš pyšný. Mnohdy skutečně nehrál tenis, jaký se sluší a patří na prvního hráče ATP. Lendl nás tentokrát zklamal, v jeho úderech chyběla jistota, s jakou mnohokrát ve své tenisové kariéře porážel i ty své největší rivaly. Jeho soupeř byl v rozhodujících chvílích klidnější, bojovnější a proto i úspěšnější. A přece byly v tomto celkově dosti vyrovnaném střetnutí chvíle, kdy se Lendlovi nabízel lepší výsledek, než-li vítězství. Už v úvodním setu — v sedmém gamu — za stavu 3:3 při Beckerově podání Lendl vedl už 40:15, jedním dosti lehkým úderem se však připravil o možnost vyhrát tuto důležitou hru, která mohla vést k vítězství v první sadě. Ve druhém setu hrál Ivan Lendl dobře: Beckerovo podání protřhl dokonce dvakrát a tak jsme věřili, že zápas může ještě vyhrát. Hned však druhá hra třetí sady — při Lendlově podání — nás vrátila k realitě: Lendl, který začal tento game dvojitým chybným podáním, prohrál svůj servis. Přesto ještě měl v osmé hře šanci na vyrovnání na 4:4. Místo toho však přišla sprcha: nervózní Lendl prohrál své podání — bylo to 3:5 — a tak Becker, byť s námahou, tozhdol další game a tím i třetí set pro sebe. Vedl nad Lendlem 2:1. Ve čtvrtém — a jak se později ukázalo, posledním setu newyorského finále, prohráli oba hráči po dvou svých podáních. Boris vedl už 4:2, Lendl však nejenže vyrovnal na 4:4, ale ujal se vedení 5:4 a 6:5, nakonec však z toho byl „tie-break“, ve kterém Lendl neuspěl: prohrál 4:7 a to znamenalo po třech hodinách a jednapadesáti minutách Beckerovo vítězství. Lendl sice zůstává i nadále v čele světového žebříčku, ale newyorské finále s Beckerem mu na popularitě nepřidalo.

„To snad už není ani možné“

Když po sedmdesáti minutách finálového utkání dámské dvouhry mezinárodního „otevřeného“ tenisového mistrovství Spojených států v newyorském Flushing Meadow vedla naše hvězda prve velikosti Martina Navrátilová nad Němkou Steffi Gráfovou (po vyhraném prvním setu, který trval pouhých 32 minut, 6:3) ve druhé sadě 4:2, nebylo v hledišti Armstrongova stadiónu snad nikoho, kdo by už nevěřil ve vítězství naší osminásobné vítězky Wimbledonu. Vždyť i oba přímo fanatičtí západoněmečtí komentátoři televize SAT 1 přiznali, a museli přiznat, že Martina hraje dnes na mezinárodní scéně už dlouho nevidaný tenis a že jejich Steffi je už pomalu na ztracené vartě. Jeden z nich dokonce si dal řečnickou otázku: „Po jak dlouhé době vyhraje dnes Martina Navrátilová znovu grandslamový turnaj?“ Prostě ani on nevěřil, že by mohlo ještě dojít ke zvratu.

Martina Navrátilová předváděla celých těch sedmdesát minut tenis na nejvyšší úrovni, proti kterému byla mladá Gráfová bezmocná. Mimořádně skvěle jí vycházela první podání, nádherné měla returny, kterými likvidovala servis soupeřky, hlediště okouzila nejen skvělými voleji, ale i prohozy, suverénní byla na síti, — prostě byl to tenis jak z učebnice tohoto sportu, tenis, jaký Martina hrála v době své největší slávy. Když vedla ve druhé sadě 4:2, volala na ni z prvé řady prominentních hostů jedna z nejslavnějších tenistek historie Američanka Billie Jean Kingová: „Martino, už je to O.K., nemůže se už nic stát.“ A přesto došlo k něčemu, po čem jsme si jen povzdychli: „To snad už není ani možné...“

Když Martina vedla po soupeřkou vyhraném vlastním podání 4:3 (Martina protřhla podání Gráfově ve třetím gamu a vedla 2:1), všeobecně se očekávalo, že vyhraje v osmém

gamu své podání, povede 5:3 a bude téměř o všem rozhodnuto. Ale nestalo se tak. Martina se totiž dopustila v této hře hned dvou dvojitých chybných podání a usnadnila tak Gráfově vyrovnání na 4:4. A to byl konec této jedné z největších postav historie světového dámského tenisu. Martina hrála od této chvíle tak nervózně, že nebyla schopna do konce utkání se už na hru soustředit. Prohrála nejen druhý set 5:7, ale po úplné rezignaci i třetí sadu 1:6, a sen o tom, že americké přebory vyhraje, se změnil v tvrdou skutečnost. V závěru zápasu se ze strany Martiny Navrátilové nedá už mluvit o tenisu, ale jen o bezhlavém a bezcenném odvracení míčku soupeřky. Už dlouho se Martině vítězství tak nenabízelo jako tentokrát. Byl jsem z toho smutný, přímo šokován.

Belgičané před branami Říma

V mezinárodní kopané jsme už vstoupili do dvouměsíčního období, ve kterém se rozhodne o všech účastnících světového šampionátu r. 1990 v Itálii. Ze 24 reprezentačních týmů, kterým bude dopřáno zúčastnit se tohoto vrcholného světového podniku fotbalistů, známe zatím pouze čtyři. Jsou jimi obhájci světového prvenství Argentinci, fotbalisté pořádající Itálie, trojnásobní mistři světa Brazílci a vítěz (nebo alespoň druhý tým) V. evropské kvalifikační skupiny Jugoslávie.

Čs. fotbalové národní mužstvo musí ve své VII. skupině kvalifikace absolvovat na podzim dvě utkání s Portugalskem a odvetu doma se Švýcarskem. V přípravě na tento „horký podzim“ čs. kopané, sehráli Čechoslováci v Nitře přátelské mezistátní utkání s Rumuny, nad kterými (i bez svých největších opor v obraně Štraky /Borussia Mönchengladbach — a Kociána /St. Pauli/ zvítězili góly Vlka a Bilka 2:0. Prvními „podzimními“ soupeři Venglošových svěřenců v boji o cenné body kvalifikace mistrovství světa budou už 6. října v Praze Portugalci, kteří (6. září) utrpěli v Bruselu úplný debakl, když prohráli s domácím reprezentačním mužstvem 0:3. Vše tedy napovídá tomu, že Belgičané budou vítězi skupiny. Otázkou však zůstává, kdo je na mistrovství světa v Itálii doprovodí? Jak však vypadá momentální pořadí?

1. Belgie	6	4	2	0	10: 2	10
2. Československo	5	3	1	1	8: 2	7
3. Portugalsko	4	2	1	1	5: 5	5
4. Švýcarsko	4	1	0	3	5: 6	2
5. Lucembursko	5	0	0	5	1:16	0

Kajakář A. Szabó mistrem světa

Ačkoli v pestré historii světových šampionátů v rychlostní kanoistice získalo Československo několik zlatých medailí, v mužských soutěžích to byli vždy pouze kanoisté, kteří ve světě proslavili tento náš tradiční sport. Od poslední srpnové neděle máme však i kajakářského mistra světa. Je jím 19. února 1966 v Komárně narozený Atila Szabó, který na 22. šampionátu v Plovdivu vyhrál závod na 10.000

m, když suverénně porazil oba své největší rivaly: sovětského reprezentanta Borejka i známého portugalského kajakáře na dlouhých tratích Garcii. A to je jistě velký úspěch tohoto sportovního instruktora (který byl před dvěma roky v Duisburgu druhý), bez ohledu na to, že tato soutěž není olympijskou disciplínou. Na olympiádách se jezdí pouze soutěže na krátkých tratích a v těch (na 500 m) A. Szabó obsadil v Plovdivu čtvrté místo.

Druhou medaili — bronzovou — si z mistrovství světa v Plovdivu odvezl domů česlavský rodák Jan Bartůněk, který v závodě na 10.000 metrů kanoí dojel (za Rusem Klemenťevem a Maďarem Bohascem) třetí.

Nová hvězda na veslařském nebi

Ještě v loňské, olympijské sezóně na mezinárodní veslařské scéně úplně neznámý československý skifář Václav Chalupa (který v přípravě na mistrovství světa v jugoslávském Bledu dosáhl celé řady úspěchů) vybojoval si na světovém šampionátu senzačně stříbrnou medaili, když byl ve finále poražen pouze olympijským přeborníkem východním Němcem Thomasem Langem. Veslařští odborníci zastávají názor, že Václav Chalupa má veškerou kariéru před sebou a velkou šanci na jednu z olympijských medailí r. 1992 v Barceloně.

Druhou stříbrnou medaili na mistrovství světa na Bledu získala čs. čtyřka: Macháček, Vičík, Menšík, Šubrt s kormidelníkem Ptáčkem, která byla v cíli finálového závodu za Rumuny druhá, ale před čtyřkami s kormidelníkem z V. Británie, V. Německa, SSSR a Itálie.

Celkem slušně na Bledu obstál i čs. dámský dvojskif Michaela Loukotková — Hana Hamplová, který obsadil čtvrté místo, a v tzv. lehkých vahách veslařů (nejsou olympijskou disciplínou) byl čs. dvojskif Tibor Gröpl s Petrem Kováčem třetí.

Doping pražské veslařky

V době světového šampionátu veslařů v jugoslávském Bledu zveřejnil Mezinárodní veslařský svaz FISA, že zastavuje na dvanáct měsíců aktivní činnost 9. prosincem 1964 v Praze narozené Ireně Soukupové, která si při svém červencovém startu na veslařské regatě „Rotsee“ ve švýcarském Lucernu vzala kapky do nosu, jež obsahovaly zakázaný ephedrin. Zpráva dokonce říká, že tato členka klubu Spartak Praha 4 udala při dopingové kontrole v Luzernu i jméno jiné závodnice. Jako spoluvinici byli označeni i trenér Soukupové Milan Loukota a lékař výpravy dr. Jaroslav Hrdina, kteří mají rovněž zákaz vykonávání jakýchkoliv funkcí po dobu jednoho roku. Doping Ireny Loukotkové byl prvním případem ve veslování po dvou letech. Až dosud trestali funkcionáři lékařské komise FISA provinilce pouze tříměsíčním trestem.

Fiasko čs. atletů v Gatesheadu

Čs. lehká atletika, která se může pochlubit slavnými postavami minulosti, jde v posledních sezónách od neúspěchu k neúspěchu. Už sice poslední olympijské hry v Soulu poukázaly na stagnaci tohoto u nás tak populárního sportu, dva borci však přece jen v jihokorejské metropoli zachránili čest naší atletiky. Byli to: olympijský přeborník v chůzi na 20 km Jozef Pribilinec a držitel olympijského stříbra oštěpař Jan Železný. Hůře však tomu už bylo na letošním srpnovém „Evropském poháru národů“ v anglickém Gatesheadu, kde už jeden z nejlepších světových chodců Jozef Pribilinec nestartoval (koncem července oznámil, že už zanechává závodní činnost) a světový rekordman Jan Železný měl tu silně bolest v zádech. Přesto jediným pokusem, který v Gatesheadu absolvoval, hodil 79,44 m a

obsadil za reprezentantem Velké Británie Backleym druhé místo a byl tak nejlepším čs. účastníkem vůbec. Jemu se kvalitou výkonu přiblížil z čs. družstva už jen výškař Ruffini, který zdolal latku na 2,29 m a skončil v soutěži za domácím skokanem Grandem a sovětským výškařem Povarnicynem (oba dosáhli 2,32 m) třetí. Všichni ostatní čs. repreezntanti — jak muži tak i ženy — však v bojích Evropského poháru totálně zklamali a obě družstva (muži skončili sedmi, ženy byly poslední, osmé) byla vyřazena z „A“ skupiny. A tak příznivcům královny sportu ve vlasti zbývá jen vzpomínky na slavnější starty Čechoslováků v této soutěži: na bronzovou medaili žen, kterou v r. 1983 v Londýně vybojovaly mistryně světa: Jarmila Kratochvilová, Helena Fibingerová a další, nebo alespoň na šestá místa, která na posledním Evropském poháru obsadily před dvěma roky v Praze oba čs. týmy. Čs. lehká atletika je však letos — bohužel — na nultém bodě a tak čs. trenéry čeká se svými svěřenci velmi tvrdá práce, aby za rok, kdy se ve Splitu uskuteční mistrovství Evropy, navázala alespoň zčásti na úspěchy minulosti. Nebude to však úkol snadný, především v ženské atletice, která svými výkony asi těžko obstojí (za dva roky) i v tzv. B skupině Evropského poháru.

Absolutními vítězi v Gatesheadu se v soutěži mužů stali nečekaně (poprvé vůbec) lehcí atleti V. Británie, kteří tak přerušili sovětsko-východoněmeckou doménu, v Evropském poháru žen obhájily pak prvenství — a soutěž vyhrály už podeváté (z dvanácti ročníků) východní Němky. Ačkoli boje o cenné body byly i tentokrát velice dramatické, výkony — jak mužů tak i žen — silně pokulhávaly za úrovní předešlých ročníků. Mimo jiné snad také proto, že po olympiádě v Soulu začal důsledný boj proti požívání zakázaných posilujících prostředků, který se bezpochyby promítl ve snížené úrovni soutěží Evropského poháru v Gatesheadu.

Emigrant lepší než čs. reprezentanti

V posledních sedmi letech se ze zahraničních závodů nevrátilo do Československa tolik kvalitních plavců, že by mohli v emigraci založit oddíl, který by v mezinárodních soutěžích hrál významnou roli. A tak ani nepřekvapí, že na letošním, už 19. mistrovství Evropy v Bonnu oficiální reprezentanti čs. plavání ani tentokrát neuspěli. Ještě nejlepší z nich byl prsař Radek Beinhauer, který ve finále na 200 m přišel o dohmat o bronzovou medaili, když časem nového čs. rekordu 2:16,37 min. obsadil čtvrté místo. Další čs. plavci a plavkyně však v bonnském bazénu příliš neoslznili a tak např. Marek Raniš obsadil na 200 m znak (2:04,29 min.) sedmé místo, kraulař Kladiava byl na 50 m (52,09 s.) osmý a až dosud nejlepší čs. prsař Marček na 100 m 22. (Beinhauer 21.).

Nejlepším našim plavcem v bojích evropské elity byl v Bonnu bývalý čs. reprezentant Jozef Hladký, který se v r. 1986 nevrátil domů z madridského světového šampionátu a usadil se v západoněmeckém Heidelbergu. Mezitím dostal německé občanství a tak už několikrát oblékl reprezentační dres NSR. Na šampionátu „starého kontinentu“ získal nyní bronzovou medaili, když ve finále na 200 m polohovým způsobem obsadil časem 2:03,21 min. (za dvojnásobným olympijským přeborníkem Maďarem Darnyi, a východním Němcem Hannemannem) velmi čestné třetí místo.

Telegraficky

Čs. hokejové národní mužstvo zahájilo novou sezónu dvěma přátelskými mezinárodními utkáními s vítězem Stanleyova poháru Calgary Flames v Praze, které po výborné hře nad nejlepším kanadským profesionálním mužstvem vyhrálo 4:2 a 4:1.

Ze zájezdu svého oddílu Sparty Praha do Norimberka se nevrátil do Československa obránce čs. hokejového národního mužstva Jiří Látal, o kterého má zájem mužstvo kanadsko-americké profesionální hokejové ligy NHL Philadelphia Flyers. Látal je však už čtyři roky na listině Toronto Maple Leafs. Je mu 22 let.

V premiéře Davisova poháru r. 1990 se čs. tenisté střetnou ve dnech 2.-4. února doma se Švýcarskem, jejichž prvním hráčem je syn posrpnových čs. emigrantů usazených se Švýcarsku Jakub Hlášek (v současné době devátý hráč ATP). V případě vítězství — a v to kapitán čs. družstva ing. František Pála věří — by Čechoslováci nastoupili ve čtvrtfinále (znovu doma) proti tenistům USA.

V úvodním utkání 1. kola Poháru mistrů evropských zemí v kopané zvítězila pražská Sparta doma nad Fenerbahce Istanbul 3:1; Slovan Bratislava vyhrál v soutěži „držitelů trofejí“ nad Grasshoppers Curych 3:0 a v Poháru UEFA prohrála Plastika Nitra v Kolíně n.Rýnem 1:4 a Baník Ostrava zvítězil v Rostocku 3:2.

K. Dráždanský

VAŠATA VAŠATA VAŠATA VAŠATA VAŠATA VAŠATA VAŠATA

DOBŘE VAŘÍ—DOBŘE SLOUŽÍ

VAŠATA

VZORNÁ ČESKOSLOVENSKÁ RESTAURACE

339 EAST 75th STREET, NEW YORK, N. Y. 10021

TEL.: 988 - 7166 a 650 - 1686

VAŠATA VAŠATA VAŠATA VAŠATA VAŠATA VAŠATA VAŠATA